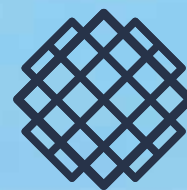

Republika e Kosovës
Republika Kosova
Republic of Kosovo

Zyra Kombëtare e Auditimit
Nacionalna Kancelarija Revizije
National Audit Office

Izveštaja Revizije Učinka

UPRAVLJANJE ZEMLJIŠTEM/IMOVINOM OD STRANE POLJOPRIVREDNOG INSTITUTA KOSOVA

Priština, Avgust 2024

Generalni revizor Republike Kosovo je najviša institucija ekonomske i finansijske kontrole, kojoj Ustav i Zakon¹ garantuju funkcionalnu, finansijsku i operativnu nezavisnost. Nacionalna Kancelarija Revizije, kojom predsedava Generalni revizor, pomaže u obavljanju njegovih/njenih dužnosti. Zajedno efikasno doprinose odgovornosti javnog sektora, promovišući javnu transparentnost i dobro upravljanje, i promovišu ekonomičnost, efektivnost i efikasnost vladinih programa za dobrobit svih.

Generalni revizor odgovara Skupštini za vršenje dužnosti i ovlašćenja definisanih Ustavom, Zakonom, podzakonskim aktima i međunarodnim standardima revizije javnog sektora.

Naša misija je da preko kvalitetnih revizija jačamo polaganje odgovornosti u javnoj upravi za efektivno, efikasno i ekonomično korišćenje nacionalnih resursa. Izveštaji Nacionalne Kancelarije Revizije na direktan način promovišu polaganje odgovornosti javnih institucija pošto oni pružaju održivu osnovu za zahtevanje odgovornosti od strane menadžera svake budžetske organizacije. Tako mi povećavamo poverenje u trošenju javnih fondova i odigravamo aktivnu ulogu u obezbeđivanju interesa poreskih platiša i ostalih interesnih strana u povećanju javne odgovornosti.

Ova revizija je izvršena u skladu sa Međunarodnim Standardima Vrhovnih Institucija Revizije (MSVIR 300012).

Revizije učinka koje sprovodi Nacionalna kancelarija revizije su objektivni i pouzdani pregledi kojima se procenjuje da li vladine akcije, sistemi, operacije, programi, aktivnosti ili organizacije funkcionišu u skladu sa principima ekonomičnosti³, efikasnosti⁴ i efektivnosti⁵ i da li ima prostora za poboljšanje.

Generalna revizorka je odlučila u vezi sa sadržajem izveštaja revizije učinka "Upravljanje zemljištem/ imovinom od strane Poljoprivrednog instituta Kosova" u konsultaciji sa Pomoćnicom Generalne revizorka, Myrvete Gashi Morina, koja je nadgledala reviziju.

Tim koji je realizovao ovaj izveštaj:

Samir Zymberi, Direktor Departmana revizije

Agron Hoxha, Voda tima;

Verona Sekiraqa, Član tima;

NACIONALNA KANCELARIJA ZA REVIZIJU - Adresa: Ul. Ahmet Krasniqi br. 210, Lagjja Arberia, Priština 10000, Kosovo

Telefon: +383(0) 38 60 60 04/1011

<http://zka-rks.org>

1 Zakon 05_L_055 o Generalnom revizoru i Nacionalnoj kancelariji revizije Republike Kosovo

2 Standardi i smernice za reviziju učinka zasnovane na MSVIR standardima revizije i praktičnom iskustvu

3 Ekonomičnost - Princip ekonomičnosti podrazumeva minimiziranje troškova resursa. Korišćeni resursi moraju biti dostupni u pravo vreme, u pravoj količini i kvalitetu i po najboljoj mogućoj ceni.

4 Efikasnost - Princip efikasnosti podrazumeva izvlačenje maksimuma iz raspoloživih resursa. Radi se o odnosu između uključenih resursa i rezultata koji se daje u smislu kvantiteta, kvaliteta i vremena.

5 Efektivnost - Princip efektivnosti podrazumeva postizanje unapred određenih ciljeva i postizanje očekivanih rezultata.

Tabela sadržaja

Opšti sažetak	1
1. Uvod	5
2. Cilj i pitanja revizije.....	9
3. Nalazi revizije.....	11
3.1.Nedostatak pravnog okvira i upravljačke strukture za upravljanje Institutom i poljoprivrednim zemljištima	11
3.2.Otuđenje imovine Instituta na katastarskim zonama Prištine i Peći	12
3.2.1. Ne postupanje u slučajevima uzurpacije poljoprivrednog zemljišta Instituta	19
3.3.Netransparentan proces prilikom davanja u zakup poljoprivredne imovine	23
3.3.1. Nedostatak nadzora ugovora o zakupu poljoprivrednog zemljišta.....	26
3.4.Nedostatak inspekcije poljoprivrednog zemljišta Instituta	28
3.4.1. Postavljanje štetnih pesticida na poljoprivredna zemljišta Instituta.....	29
4. Zaključci	33
5. Preporuke	35
Dodatak 1. Motiv revizije, kriterijumi, pitanja, obim revizije i metodologija	37
Dodatak 2 : Otušena imovina	44
Dodatak 3: Pismo Potvrde.....	46

Spisak skraćenica

AHVK	Agencija za hranu i veterinu Kosova
ARP	Agencija za razvoj poljoprivrede
OPPT	Odeljenje za poljoprivredne politike i tržišta
PIK	Poljoprivredni Institut Kosova (Institut)
MPŠRR	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja (ministarstvo)
SPRR	Strategija poljoprivrede i ruralnog razvoja za period 2022-2028
KOS	Kosovske odbrambene snage
SPRR	Strategija za poljoprivredu i ruralni razvoj 2022–2028
NKR	Nacionalna Kancelarija Revizije

Opšti sažetak

Poljoprivredno zemljište, kao prirodno dobro od opšteg interesa, ima posebnu zaštitu i mora se koristiti za poljoprivrednu proizvodnju, ali se u posebnim slučajevima može koristiti i u nepoljoprivredne svrhe, na osnovu određenih kriterijuma. Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja izvršilo je pripremu javnih politika, utvrđivanje obaveznih standarda u oblasti poljoprivrede, stočarstva, proizvodnje i zaštite bilja, šumarstva, zaštite zemljišta od neplanske urbane izgradnje i uređenja poljoprivrednog zemljišta, kao i ruralni razvoj⁶. Poljoprivredni institut je javni istraživački institut Kosova i imao je za cilj da igra aktivnu ulogu u razvoju agrarnih reformi i naučnih istraživanja u poljoprivredi. Institut poseduje preko 309 ha zemljišta/imovina koje koristi za razvoj agrarnih reformi, za naučno-istraživački rad i deo toga je dao u zakup.

Nacionalna kancelarija revizije je izvršila reviziju učinka na temu “Upravljanje zemljištem/imovinom od strane Poljoprivrednog instituta Kosova”. Cilj revizije je da procenimo da li je Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja i Institut uspostavio odgovarajući sistem za očuvanje i zaštitu poljoprivrednog zemljišta Instituta i da li je postupak davanja u zakup ovih zemljišta u skladu sa zakonskim okvirom.

Revizijom je obuhvaćen period 2010-2024 za proces davanja u zakup poljoprivrednog zemljišta, dok smo za proces upravljanja ili otuđenja imovine za potrebe analize obradili podatke od 1999 do 2024 godine.

Naši rezultati revizije pokazuju da Ministarstvo i Institut nisu uspjeli da upravljaju poljoprivrednim zemljištima Instituta propisno. Postoji jasan nedostatak zakonske osnove za Institut, Upravni odbor nije funkcionisao, što utiče na to da Institut nema odgovarajuće upravljanje i politike usmeravanja razvoja aktivnosti Instituta. Postoje preko 309 hektara poljoprivrednog zemljišta Instituta kojim se ne upravlja na odgovarajući način, od čega se preko 52 ha neovlašćeno koristi, a oko 31 ha je otuđeno bez saznanja/saglasnosti Instituta. Institut koristi samo 5ha za potrebe istraživanja, dok je oko 260ha ponudeno/izdato pod zakup, ali koje se nisu upravljale na odgovarajući način.

Nedostatak jasne pravne osnove za Institut ozbiljno je oštetio njegovo pravilno funkcionisanje. Ovaj nedostatak je doveo do značajnog lošeg upravljanja poljoprivrednim zemljištem Instituta. S obzirom na to da je Institut pod upravom Ministarstva, nedostatak pravne osnova za regulisanje njegovog statusa i imovine je pogoršao situaciju. Institut radi u skladu sa administrativnim uputstvima iz 2003. godine, koja ne reguliše način upravljanja poljoprivrednim zemljištem. Nedostatak naučnoistraživačkih programa doveo je do toga da većina ovih zemljišta ostaje neplodna, doprinoseći lošem upravljanju, otuđenju i neovlašćenoj eksploataciji. Trenutno se samo mali deo zemljišta koristi za istraživanja, dok je najveći deo izdat u zakup.

6 Uredba (VRK) - br. 06/2020 o oblastima administrativne odgovornosti kabineta premijera i ministarstava.

Tokom različitih godina, Institutu je otuđeno oko 31 ha u katastarskim područjima Prištine i Peći. Ministarstvo i Institut dugo vremena nisu imali spisak svoje imovine, ne znajući u potpunosti o njima. Ministarstvo je 2022. godine sačinilo izveštaj o identifikaciji imovine koji pokazuje stanje imovine i njeno neovlašćeno korišćenje. U svim slučajevima otuđenja nije pribavljena saglasnost Instituta kao vlasnika ove imovine. Za otuđenja koja su nastala pre 1999. godine, od oko 16ha, 49ara, 37m², nedostaje relevantna dokumentacija. Dok je posle 1999. godine otuđeno oko 14ha, 41ara, 73m², gde je većina njih zasnovana na odlukama pre 1999. godine, dovodeći u pitanje njihovu autentičnost. Takođe, opština Peć je u više navrata jednostrano odlučivala da otuđi imovinu Instituta bez ikakve saglasnosti za takve radnje.

Institutu je uzurpirano preko 52 ha poljoprivrednog zemljišta, kao i još jedna površina zemljišta na kojoj je izgrađeno 26 objekata/vila. Zemljišta Instituta se ne nadziru i ne pregledavaju ni od Ministarstva i Instituta. Od 2013. godine, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja nije izvršio inspekcijski nadzor poljoprivrednog zemljišta, te kao rezultat toga nije uspeo da zaštiti imovinu i izrekne novčane kazne za lica koja su koristila imovinu Instituta ili poljoprivredna zemljišta van poljoprivredne prirode. Ovaj nedostatak je doveo do lošeg upravljanja, neovlašćenog korišćenja poljoprivrednog zemljišta i njegovog korišćenja za nepoljoprivredne aktivnosti, kao i zagađenja zemljišta štetnim materijama itd.

Nedostatak transparentnosti i neadekvatno upravljanje u procesu davanja imovine u zakup od strane Instituta. Od 11 ugovora o zakupu zaključenih u 2016. godini, samo tri (3) su zasnovana na javnim oglasima, korišćenju ugovora o zakupu koji ne pripadaju poljoprivrednoj prirodi, ne utvrđivanje menadžera ugovora, ne utvrđivanje početnog stanja zemljišta, ne podnošenje novog projekta obrade.

Nedostatak menadžera koji bi nadzirali ugovore je rezultirao brojnim problemima u korišćenju poljoprivrednog zemljišta. Zbog toga Ministarstvo i Institut nemaju informacije o tome kako se ova zemljišta koriste i da li se koriste u skladu sa imovinom. Kao rezultat nedostatka nadzora od strane Ministarstva, zemljište je korišćeno u nepoljoprivredne svrhe i zemljište je predato podizvođačima, nije vraćeno u prvobitno stanje, ostavljeno upražnjeno od strane zakupoprimca itd. Nalazi revizije pokazuju da pitanja u vezi sa upravljanjem poljoprivrednim zemljištem Instituta od strane Ministarstva zahtevaju hitne postupke, i za to su dati osam (8) preporuka za Ministarstvo i Institut. Lista preporuka je predstavljena u Poglavlju 5 ovog izveštaja.

Za odvijanje ove revizije, mi smo uglavnom obezbedili podatke od trećih strana, naime Katastarske agencije Kosova i katastarskih kancelarija u Prištini i Peći, pošto su nedostajali izvorni i istorijski podaci o zemljištima/imovini od Instituta i Ministarstva (izuzev izveštaja iz 2022. godine) stoga nije isključena mogućnost postojanja bilo koje druge imovine zbog istorije više puta menjanja naziva Instituta od njegovog osnivanja.

Odgovor strana uključenih u reviziju

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja, Katastralna agencija Kosova i Opština Peć su se složili sa nalazima i zaključcima revizije i obavezivali se da će adresirati date preporuke. Dok, nismo primili odgovor od Opštine Priština. Ohrabrujemo subjekte uključene u ovu reviziju da ulože sve napore kako bi adresirali date preporuke.

WOOD

01

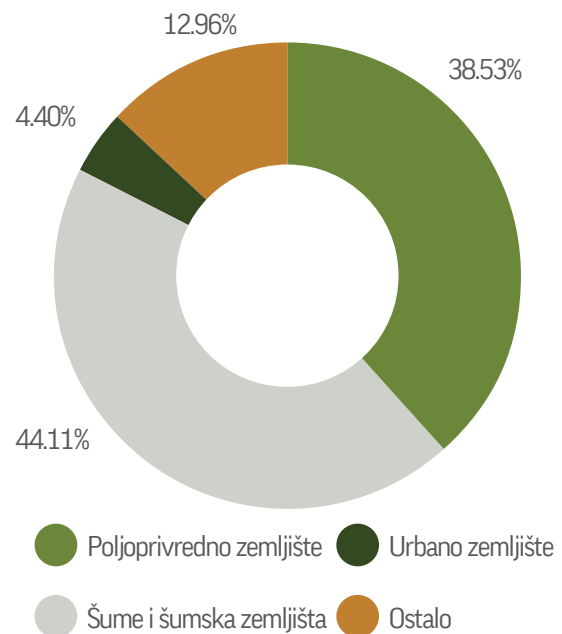
1. Uvod

Institut ima mandat da sprovodi različita istraživanja: laboratorijske analize poljoprivrednih inputa i proizvoda biljnog i životinjskog porekla, obezbeđenje i tehničku kontrolu za sertifikaciju semena, rasada i rasadnika, obuku i savetodavne usluge. Vlasnik, odnosno korisnik poljoprivrednog zemljišta dužan je da koristi poljoprivredno zemljište na način koji odgovara prirodnim svojstvima zemljišta, ne umanjujući njegovu vrednost i koristeći odgovarajuće agrotehničke mere. Ukoliko vlasnik ili korisnik poljoprivrednog zemljišta ne koristi zemljište za poljoprivrednu aktivnost, potrudice se da obezbedi njegovo korišćenje davanjem zemljišta u zakup.⁷

Vlasnik poljoprivrednog zemljišta ili njegov korisnik ima obavezu da zemljište koristi uz adekvatne agrotehničke mere i da ga koristi na način da se očuvaju njegova prirodna svojstva. U cilju zaštite poljoprivrednog potencijala i racionalnog korišćenja poljoprivrednog zemljišta, Ministarstvo je utvrdilo kriterijume za razvrstavanje poljoprivrednog zemljišta prema bonitetu.

Poljoprivredno zemljište je osnova poljoprivredne proizvodnje, koja obezbeđuje najveći deo snabdevanja hranom i pruža kritičan broj ekosistemskih usluga (za bezbednost hrane). Poljoprivreda je stoga od vitalnog značaja za bezbednost hrane i podržava ciljeve održivog razvoja. Površina poljoprivrednog zemljišta na Kosovu kao resursa za proizvodnju hrane da bi se ispunili zahtevi samodovoljnosti je prilično ograničena.

Grafikon 1: Ukupna površina zemljišta na Kosovu

Na grafikonu 1 prikazana je ukupna površina zemljišta na Kosovu, koja je podeljena u sledeće kategorije: poljoprivredno zemljište koje učestvuje sa 38,53%, šume i šumsko zemljište 44,11%, gradsko zemljište 4,40% i ostalo 12,96%. Prema podacima poljoprivrednog istraživanja, korišćena površina poljoprivrednog zemljišta nije imala većih promena i predstavljala je okvirni trend korišćenja tokom 2020. godine. Korišćenje poljoprivrednog zemljišta u ovom periodu prema kategorijama ima sledeću distribuciju: livade i pašnjaci (uključujući i zajedničko zemljište) sa učešćem od 52%, oranice - njive uključujući povrće (na otvorenom polju

⁷ Zakon o poljoprivrednom zemljištu, član 4 (4.1, 4.2).

8.491 ha i platenici kao prvi usev 562 ha) 45%, bašte i rasadnici 2%, zasadi drveća 2% takode kao zasadi vinograda 1%.⁸

Institut je osnovan 1947. godine kao nezavisna institucija sa sopstvenim organima samouprave, odnosno kao Javni istraživački institut Kosova i imao je za cilj da igra aktivnu ulogu u razvoju agrarnih reformi, kao i Institut za naučna istraživanja u poljoprivredi.

Poljoprivredni institut Kosova je 2002. godine prebačen u Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja, koje takode upravlja poljoprivrednim zemljištem, vlasništvo Poljoprivrednog instituta Kosova.

Poljoprivredni institut Kosova koristi svoje zemljište/imovine za razvoj agrarnih reformi i za naučna istraživanja, ali je većinu njih dao u zakup.

Ministarstvo, kao upravitelj poljoprivrednog zemljišta Instituta, ima svoju aktivnost koja se odnosi na poljoprivredna zemljišta uređena zakonom, kojim se utvrđuje korišćenje, zaštita, uređenje i davanje u zakup poljoprivrednog zemljišta, u cilju trajnog očuvanja i zaštite potencijala poljoprivrednog zemljišta na principima održivog razvoja. Zakonom su, između ostalog, predviđeni svi uslovi za zakup poljoprivrednog zemljišta, predviđeni su i slučajevi kao što su: raskid ugovora, raskid ugovora, naknada nakon raskida ugovora o zakupu kao i eventualno rešavanje sukoba.

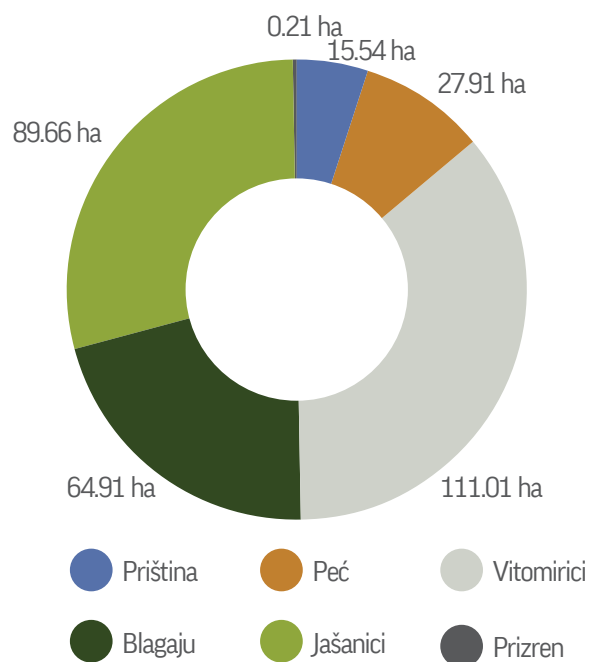
Poljoprivredna zemljišta, šume i državna šumska zemljišta mogu se davati u zakup fizičkim i pravnim licima, domaćim i stranim. Oblici zakupa poljoprivrednog zemljišta su u vidu dugoročnog zakupa, kratkoročnog zakupa i zakupa pašnjaka. Dugoročnim zakupom smatra se davanje u zakup poljoprivrednog zemljišta na period duži od tri (3) godine. Kratkoročnim zakupom smatra se davanje u zakup poljoprivrednog zemljišta na period do tri (3) godine, što uključuje i zakup za pašnjake.⁹

Održivo upravljanje poljoprivrednim zemljištem Instituta od posebnog je značaja kao prirodnog resursa i opšteg dobra zasnovanog na principima održivog razvoja, njegove zaštite i korišćenja za poljoprivrednu proizvodnju, radi obezbeđivanja ekonomskog prosperiteta zemlje. Poljoprivredno zemljište u vlasništvu Instituta u više zemalja dato je u zakup za obavljanje poljoprivredne aktivnosti, po iskazu zahteva za korišćenje od strane zainteresovanih lica, deo se koristi za potrebe Instituta za naučno-istraživački rad, dok je deo je ostao bez eksploatacije.

Na donjem grafikonu je prikazano poljoprivredno zemljište Instituta koje se nalazi u različitim delovima teritorije Kosova, koje je procenila komisija za pregled i procenu nepokretne imovine Instituta u 2022. godini.

⁸ „Godišnji izveštaj o praćenju SPŠRR 2022-28- izveštaj o praćenju 2022“, Ministarstvo, strana 5

⁹ Zakon br. 02/L -26 o Poljoprivrednom zemljištu čl.31

Grafikon 2: Površina poljoprivrednog zemljišta Instituta po zonama ¹⁰

Podaci komisije za razmatranje i procenu nepokretnosti Instituta pokazuju da se na teritoriji Kosova zvanično nalazi oko 309 ha zemljišta u vlasništvu Instituta. Izveštaj daje detalje da u okrugu Priština ima 16 parcela sa ukupno 15,53ha, u okrugu Peć ima 37 parcela ukupne površine 27,89ha, u Blagaju ima 8 parcela ukupne površine. od 64,91ha, u Vitimirici se prostire 30 parcela ukupne površine 111,01ha, u Jašanici ima 41 parcela ukupne površine 89,66ha, dok je u Prizrenu 1 parcela površine 0,21ha. ha je zabeleženo. Institut trenutno za svoje studijske i istraživačke potrebe koristi površinu od oko 5ha, od čega je jedan deo u zakupu, dok je veći deo nenamenski.

¹⁰ Komisija za pregled i ocenu nepokretnosti Instituta, 2022

CILJIPITANJA

WEVIZIJE

02

2. Cilj i pitanja revizije

Cilj revizije je da se proceni da li su Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja i Institut uspostavili odgovarajući sistem za očuvanje i zaštitu poljoprivrednog zemljišta Instituta i da li je postupak davanja u zakup ovih zemljišta u skladu sa pravnim okvirom.

Ova revizija ima za cilj davanje preporuka za očuvanje poljoprivrednog zemljišta Instituta od otuđenja i nepravilnog korišćenja u cilju očuvanja njihovih prirodnih atributa bez smanjenja vrednosti njihove poljoprivredne proizvodnje.

Da bismo odgovorili na cilj revizije, formulisali smo sledeća pitanja:

1 **Koliko su efikasne institucije odgovorne za upravljanje poljoprivrednim zemljištem Poljoprivrednog instituta Kosova i sprečavanje/očuvanje od uzurpacije i otuđenja**

2 **Koliko su odgovorne institucije bile efikasne u praćenju/nadzoru poljoprivrednog zemljišta Poljoprivrednog instituta Kosova**

Deo delokruga ove revizije bili su Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja, Poljoprivredni institut Kosova, u okviru kojeg je fokus bio na njegovoj ulozi i funkciji u upravljanju poljoprivrednom imovinom, Katastarska agencija Kosova (KAK) kao i katastarske kancelarije opštine Priština i Peć. Što se tiče inspekcijskih nadzora od strane ministarstva, fokus je bio na Odeljenju za poljoprivrednu politiku i tržišta, komisijama za procenu imovine Instituta i komisijama za davanje u zakup imovine Instituta. Revizijom je obuhvaćen period godina 2010-2024 u pogledu procesa davanja u zakup, dok smo u pogledu procesa otuđenja imovine instituta, za potrebe analize, obradili podatke pre 1999. godine do 2024. godine.

Detaljna metodologija primenjena tokom ove revizije, potpitanja, kriterijumi i detaljan obim revizije predstavljeni su u Prilogu I.

MALAZI
WIZIJE

03

3. Nalazi revizije

U ovom poglavlju prikazani su nalazi koji su rezultat ne preduzimanja mera Ministarstva i Instituta, usled kojih je došlo do otuđenja imovine Instituta i njenog neovlašćenog korišćenja.

Nalazi se odnose na: nedostatak politika upravljanja imovinom Instituta, otuđenje i uzurpaciju imovine od strane fizičkih ili pravnih lica, korišćenje bez ugovora, ne preduzimanje koraka od strane Ministarstva/Instituta za njihovu zaštitu, izdavanje imovine Instituta u podzakup bez ovlašćenja ministarstva i nedostatak njihovog pregleda i praćenja od strane ministarstva i Instituta.

3.1. Nedostatak pravnog okvira i upravljačke strukture za upravljanje Institutom i poljoprivrednim zemljištima

Institut/ministarstvo mora upravljati poljoprivrednim zemljištem kao prirodnim resursom i opštim dobrom na principima održivog razvoja, zaštite poljoprivrednog zemljišta od neplanirane urbane izgradnje, zagađivanja, erozije, degradacije i njegovog korišćenja za poljoprivrednu proizvodnju radi osiguranja ekonomskog prosperiteta zemlje.

Za redovno funkcionisanje Institut mora biti pod kontrolom Upravnog odbora, koji će odobravati programe Instituta, kao i davati direktoru uputstva i politike u pitanjima planiranja i politike u vezi sa Institutom.

Institut radi na osnovu Administrativnog uputstva iz 2003. godine, odobrenog od strane Privremenih institucija samouprave iz tog perioda, koje je manjkavo u pogledu uloge, dužnosti i odgovornosti njegovog funkcionisanja. Ovim uputstvom nisu definisane dužnosti Instituta za upravljanje svojom imovinom.

Institut nije jasno regulisao način rada, posebno u pogledu imovine/poljoprivrednog zemljišta. Kao rezultat toga, njegovom glavnom imovinom, kao što je poljoprivredno zemljište, godinama se nije pravilno upravljalo. Iako je Institut pod upravom Ministarstva, ovo poslednje nije izradilo jasnu regulatornu/pravnu osnovu za regulisanje statusa Instituta, uključujući i njegovu imovinu.

Ministarstvo je preduzelo nekoliko radnji da reguliše njegov status, ali su bile neuspešne. Ministarstvo je 2021. godine formiralo tim za izradu nacrtu idejnog dokumenta za regulisanje statusa Instituta. Iako je ovaj koncept dokument prošao završnu fazu, ministar je 2023. godine doneo odluku da se ukine radna grupa za izradu tog nacrtu koncept dokumenta.

Analizom zakona i propisa za organizaciju ove dve institucije, kao što su ministarstvo koje daje u zakup imovinu Instituta i Institut koji je vlasnik poljoprivrednih zemljišta, nismo našli da postoji podela dužnosti i odgovornosti za upravljanje imovinom Instituta. Od osnivanja Instituta 1947. godine, kao Instituta za naučnoistraživački rad u poljoprivredi sa sedištem u Peći, s obzirom na značajnu ulogu ovog Instituta za poljoprivredni sektor u zemlji, poljoprivredna imanja/zemljište su mu dodeljivale državne institucije tog vremena u katastarskoj oblasti Prištine, Peći i Prizrena. U periodu 1981-1999, Institut deluje sa sopstvenim samoupravnim organima kao POPP – Institut za

biljnu proizvodnju, a radi podrške nastavnom procesu integrisan je u Poljoprivredni fakultet u Prištini. Posle 2000. godine, u nedostatku volje¹¹ Poljoprivrednog fakulteta u Prištini, ovaj institut je od svojih zaposlenih registrovan kao opštinsko preduzeće u Peći. Na osnovu Administrativnog uputstva, ovaj institut je u 2003. godini prelazi pod upravu Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja. Međutim, kao takav još uvek nije u potpunosti konsolidovan kao i odsustvo Upravnog odbora Instituta.

Institut nema Upravni odbor koji je osnovao Ministarstvo, kako je predviđeno administrativnim uputstvom i koji je imao zadatak da odobrava programe Instituta, kao i da daje direktoru Instituta uputstva i politike u pitanjima planiranja i planiranja politike koje se odnose na Institut¹². Kao posledica toga, Institutu su nedostajale politike i usmeravanje da kako bi imao uspeha da razvije aktivnost kao nezavisan institut i ostvari cilj zbog kojeg je osnovan. Takođe, organizaciona struktura koja je predviđena uredbom nije funkcionisala u celini, osim izveštavanja koje je razvijeno u ministarstvu. Stoga je ovaj institut ostao deficitaran u pogledu razvoja programa i usmeravanja u pitanjima planiranja i politike u vezi sa Institutom.

Kao posledica neregulisanja pravnog osnova od strane odgovornih aktera i aktiviranja Upravnog odbora za upravljanje Institutom i njegovom imovinom, došlo je do toga da se poljoprivrednim zemljištem ne upravlja na pravilan način, što je rezultiralo njihovo otuđenje i uzurpaciju, promenu destinacije, davanje u zakup na netransparentan način bez ikakvog programa poljoprivrednog zemljišta.

3.2. Otuđenje imovine Instituta na katastarskim zonama Prištine i Peći

Sve budžetske organizacije su dužne da preduzmu neophodne mere za dokumentovanje, čuvanje, identifikaciju, otuđenje i prijavljivanje ne finansijske imovine u cilju efikasnijeg, efektivnijeg i ekonomičnijeg upravljanja ne finansijskom imovinom, u cilju zaštite ne finansijske imovine od oštećenja i zloupotrebe¹³.

Ministarstvo/Institut mora da proverava ne finansijsku imovinu najmanje jednom godišnje da bi proverio i ocenio stvarno stanje ne finansijske imovine. Glavni administrativni službenik, kada postoji sumnja na prevaru, zloupotrebu, krađu ili gubitak ne finansijske imovine, mora doneti odluke o delimičnom ili potpunom popisu kad god se nađe takva situacija.¹⁴

Ministarstvo i Institut nisu jasno identifikovali i nisu vodili evidenciju imovine Instituta do oktobra 2022. godine, zbog čega nisu imali tačne podatke o broju imovine Instituta. Iako je Institut vlasnik imovine, on nije vodio tačan registar imovine u svom vlasništvu. Ministarstvo je u januaru 2022. godine, u cilju evidentiranja imovine Instituta, formiralo komisiju za pregled i procenu njegove nepokretnosti. Komisija sastavljena od šest službenika imala je za cilj da oceni izveštaj o nepokretnostima koji je Institut uputio ministarstvu u avgustu 2021. godine. Ova komisija je detaljno izveštavala o broju trenutne imovine

11 Nacrt koncept dokumenta za Poljoprivredni institut Kosova 2021 (strana 6)

12 Administrativno uputstvo br. 2003/03

13 Uredba MF - br. 02/2013 - o upravljanju ne finansijskom imovinom u budžetskim organizacijama (član 2),

14 Uredba MF - br. 02/2013 - o upravljanju ne finansijskom imovinom u budžetskim organizacijama (član 18.)

Instituta io stanju imovine i njenom neovlašćenom korišćenju. Međutim, još nisu preduzeti nikakvi koraci u pogledu stanja imovine Instituta.

Tokom revizije, tražili smo kompletne podatke o zemljištu Instituta od Katastarske agencije Kosova i od katastarskih kancelarija opština Priština i Peć, kako bismo procenili trenutno stanje imovine Instituta i staro stanje pre 1999. godine. Prema podacima dobijenim od strane Katastarske agencije Kosova, proizilazi da je Institut u vlasništvu imao 340ha, 16ara, 42m², dok je trenutno stanje prema Katastarskoj agenciji i Ministarstvu 309ha 25ara i 12m². Ovo pokazuje da je oko 30ha, 91ara, 30m² u oba katastarska područja Prištine i Peći otuđeno tokom različitih godina bez informacija/odobrenja vlasnika zemljišta, odnosno Instituta i Ministarstva.

Pored ostalog, nedostatak redovnog popisa imovine Instituta uticao je na to da veliki deo njegove imovine bude otuđen od strane javnih organizacija ili privatnih lica, što je uticalo na smanjenje ukupne poljoprivredne površine Instituta.

Upoređivanjem katastarskih podataka za imovinu Instituta na katastarskoj zoni Prištine, utvrdili smo da je ukupna otuđena površina 12ha, 4ara. Ova otuđenja su uglavnom izvršena nakon 2001. godine i u nekim slučajevima nedostaje dokumentacija/dosijei o otuđenju.

U tabeli broj 1 prikazani su načini otuđenja imovine Instituta drugim licima tokom godina.

Tabela 1. Otudjenje imovine u opštini Priština

Katastarska zona	Stara površina pre 1999	Otuđena površina	Sadašnja površina-2024
Priština, 71914059-1559-1	11ha, 2ara, 35m ²	7ha, 68 ara, 85m ²	3ha33ara, 50 m ²

Prema katastarskoj kancelariji Prištine, na zahtev privatnog lica, 2001. godine pregrađena je kč.br.1559-1 površine 11ha, 2ara,35m² i formirana je kč.br.1559-1. površine 8ha, 2ara, 35m² i 1559-14 sa površinom od 3ha.

Parcela broj 1559-1 je podeljena na 1559-1 površine 1ha, 34ara, 5m² i 1559-16 površine 6ha, 68ara, 30m².

2002. godine parcela br. 1559-14 je podeljen na pod parcele (14) površine 1ha, 99ara, 50m² i (15) površine 1ha, 50m². Parcele (15) i (16) su prošle na ime privatnog lica po presudi iz 1998. godine, ali predmet nedostaje i za to nismo dobili objašnjenje zašto ovaj predmet nedostaje.

Takođe 2002. godine parcela 1559-1 površine 1ha, 34aras je prenetu u vlasništvo privatnog lica, ali je sudskom odlukom vraćena na ime Instituta 2023. godine.

2 na parcelama sa br. 1559-1 površine 1ha, 34ara, 05m² i parcela 1559-14 površine 1ha, 99ara, 50m².

Katastarska zona	Stara površina pre 1999	Otuđena površina	Sadašnja površina-2024
Priština, 71914059-2916-1	5ha, 34 ara, 17m ²	3ha, 9ara, 73m ²	2ha, 24 ara, 44 m ²

Prema registru katastarske kancelarije opštine Priština 2004. godine, parcela 2916-1 površine 5ha, 34ara, 17m² je pregrađena na zahtev privatnog lica i formirane su sledeće parcele:

2916-1 površine 2ha, 84ara, 17m² i 2916-3 površine 2ha, 50ara.

2004. godine parcela 2916-3 je sudskom odlukom prešla u vlasništvo privatnog lica.

Parcela broj 2916-1 2007. godine je podeljena na 2916-1 površine 2ha, 24 ara, 44 m² i parcela br. 2916-12 sa površinom od 59 ara, 73m².

Poslednja parcela br. 2916-12 prešao je u vlasništvo Društvenog preduzeća pošto je 2010. godine katastru predao kupoprodajni ugovor od 23.12.1986. Dok je 2011. godine istu parcelu 2916-12 Kosovska agencija za privatizaciju dala privatnom Poslovanje na 99 godina.

Dok parcela br. 2916-1 je podeljen na pod parcele 21 i 22. Zatim kč.br. 2916-21 je podeljen na kp 27, 28, 29 i 30, dok kp.br. 2916-22 je podeljen na pod parcele 25 i 26.

godine parcele sa br. 2916-26 i 2916-28 na zahtev Ministarstva za njihove potrebe i formirana parcela 10660-0 površine 1ha, 20ara, 36m². Od cele parcele 2916-1 u površini od 5ha, 34ara, 17m² od starog stanja, samo 2ha, 24 ara, 44 m² su u vlasništvu Instituta zajedno ispod parcela 10660, 27, 29, 30, 25.

Katastarska zona	Stara površina pre 1999	Otuđena površina	Trenutna površina-2024
Priština, 71914059-1539-0	8 ha, 77 ara	1 ha, 25 ara, 62 m ²	6ha, 82ara, 8m ²

Parcela broj 1539-0 površine 8ha, 77ara, 70m² 2006. godine prešla je na ime Ministarstva za izgradnju objekta Agencije za hranu i veterinu (AHV). 2010. godine pregrađena je parcela 1539-0 i formirane su dve parcele: 1539-1 površine 6ha, 82ara, 8m² i 1539-2 površine 1ha, 25ara, 62m². parcela br. 1539-1 ponovo vraćen Institutu, dok je ostatak ostao u vlasništvu AHVK.

Izvor: AKK

Na gornjoj slici prikazano je vlasništvo 1559-1, gde je deo sa žutom bojom otuđen prema opisu gornje tabele.

Iz opisa stanja i istorije ovih imanja u Opštini Priština, vidi se da je jedna imovina delimično otuđena 2002. godine, na osnovu presude suda iz 1998. godine, druga imovina je prvo parcijalizovana, 15a zatim prešla u vlasništvu fizičkog lica lice čiji se dosije ne nalazi u katastru Prištine. Prema rečima opštinskih zvaničnika, oni nemaju informacije o ovom dosijeju. Dok je u poslednjem slučaju parcela bila u potpunosti u vlasništvu ministarstva, nakon nekog vremena je podeljena na dva dela, jedan je vraćen u vlasništvo Instituta, dok je drugi ustupljen AHVK-u za izgradnju objekta.

Na katastarskoj zoni Peći, imovina Instituta je bila 312ha, 40ara, 12m², od čega je otuđeno oko 18ha, 87 ara, 10 m² zemljišta Instituta.

Otuđenje imovine odvijalo se u dva perioda. Pre 1999. godine, 27 parcela je delimično ili potpuno otuđeno od strane privatnih lica ili preduzeća, ukupne površine 16ha, 49ara, 37m² za koje nedostaje dokumentacija/dosijea otuđenja. Opštinska katastarska služba obrazlaže da spisi ovih predmeta nedostaju jer pripadaju periodu prije rata 1999. godine i njihovo stanje je nepoznato. Nedostatak dokumentacije je otežavao naš rad revizije i pravilnu procenu procesa.

Vredi napomenuti da su detalji o otuđenoj imovini, uključujući brojeve svake imovine prije perioda 1999. godine, prikazani u Prilogu 2 ovog izveštaja.

Dok je posle 1999. godine otuđeno sedam parcela ukupne površine 2ha, 37ara, 73m², u nastavku smo razjasnili način i detalje otuđenja ovih poseda.

Tabela br. 3: Otušena imovina u katastarskoj oblasti Peći nakon 1999. godine

Katastarska zona	Stara površina	Otuđena površina	Sadašnja površina-2024
Peć-71611071-4278-1	1,95 ha	1,95 ha	0
<p>Imovina broj 4278-1 površine 1,95 ha 1957. godine upisana je na ime Regionalnog Instituta za poljoprivredna istraživanja (Instituta tog vremena) prema posedovnom listu br. 2814 KK Peć, onda je 1979. godine ova imovina ponovo registrovana na ime Instituta koji je promenio naziv (npr. Biotehnički institut-Peć). Opština Peć, tačnije Služba za imovinsko-pravna pitanja, je 26.02.2004. godine zatražila od Direkcije za katastar promenu svojine sa imovine Instituta na opštinsku imovinu opštine Peć u skladu sa zaključkom usvojenom od strane Skupštine opštine Peć. Opština Peć je 26.12.1978. Razmatranje ovog zahteva je izvršeno nakon šest godina, 18.11.2010.godine, u kojem je utvrđeno da ne postoji pravni osnov za otuđenje ove imovine zbog prepreka u vezi sa njenim vlasnikom, koji nigde nije pomenut u zahtevu. Dok je 27.11.2010. godine odobren zahtev za otuđenje ove imovine na ime društvene imovine opštine Peć.</p>			

Katastarska zona	Stara površina	Otuđena površina	Sadašnja površina-2024
Peć 71611071-4864-5	68 ara, 42m ²	15 ara	27 ara, 92 m ²
<p>Od parcele 4864-5, 25 ara je podeljeno/otuđeno privatnom poslovanju 50m² (1991. godine), u tom slučaju je nastala parcela 4864-6 površine 42 ara, 92m². U 1992. godine imamo podelu smo parcela 4864-6, gde je površina od 15 hektara prešla privatnom poslovanju. Dok se preostali deo površine 27 ara, 92m² prenosi na novu parcelu pod brojem 4864-7 koja ostaje u vlasništvu Instituta. Ali trenutno postoji samo parcela br. 4864-7 površine 27 ara, 92 m²</p>			
Katastarska zona	Stara površina	Otuđena površina	Sadašnja površina-2024
Peć 71611071-4987-0	1ha, 22 ara, 40m ²	5 ara, 15m ²	1 ha, 17 ara, 25 m ²
<p>Opština Peć 1999. godine za svoje potrebe vrši eksproprijaciju privatnog imanja površine 1 ar i 82 m² i kao naknadu daje imovinu Instituta sa parcelom broj 4987-2 površine od 4 ara. Od ove imovine, odlukom Vlade 2014. godine, Energetskom preduzeću je dodeljena površina od 1 ara, 15 m² u zakup na 99 godina. Trenutno postoji samo površina od 1ha, 17ara, 25m²</p>			
Katastarska zona	Stara površina	Otuđena površina	Sadašnja površina-2024
Peć 71611071-4542-7	4 ara, 55m ²	4 ara, 55m ²	0
<p>Uprava za urbanizam u opštini Peć je 2004. godine dozvolila prenos parcele 4542-7 površine 4 ara, 55m² na privatno lice. Ovo zemljište pripadalo je Zavodu za šumarstvo i povrtarstvo (Institut), dok je, prema spisu, privatno lice korisnik više od 35 godina. Ova odluka o prenosu imovine u 2004. godini zasnovana je na odluci 01-466/845 od 20.09.1997. godine, koju je donela Direkcija za urbanizam, opštinske poslove i stambeno-pravna pitanja KK-Peć.</p>			
Katastarska zona	Stara površina	Otuđena površina	Sadašnja površina-2024
Peć 71611071-4863-0	17 ara, 42m ²	2 ara, 85m ²	14 ara, 57m ²
<p>Ova parcela je podeljena na dve parcele: 4863-1 i 4863-2, gde ostaje parcela 4863-1 u vlasništvu Instituta površine 14 ara, 57 m² dok je parcela broj 4963-2 površine 2 ara, 85 m² prelazi u vlasništvo Energetskog preduzeća kao zakup na 99 godina, radi izgradnje energetskih postrojenja, odlukom Vlade 2014. godine.</p>			
Katastarska zona	Stara površina	Otuđena površina	Sadašnja površina-2024
Peć 71611071-4864-3	9 ara, 20m ²	9 ara, 20 m ²	0
Peć 71611071-4864-1	7 ara	7 ara	0
<p>Dana 29.01.2014.godine, Vlada Kosova je odlukom formalno dodelila pravo korišćenja ili druga imovinska prava energetskom preduzeću na 99 godina, u imovini gde su energetske kompanije locirale svoje energetske elektrane.</p>			

Od sedam otuđenih parcela, šest je otuđeno na zahtev Odeljenja za urbanizam i Skupštine opštine Peć, dok je jedna otuđena odlukom Vlade da parcele na kojima se nalaze energetska postrojenja daju u vlasništvo energetsom preduzeću na period od 99 godina.

Iz procene dosijea otuđenja ni u jednom slučaju Institut nije obavešten niti zatražen, iako je bio njihov legitimni vlasnik.

- U prvom slučaju, parcelu pod brojem 4278, opština Peć je ovu imovinu otuđila i pretvorila u javnu opštinsku imovinu.
- U drugom slučaju, parcela 4986-0, nakon podele na dva dela 1999. godine, sada ima površinu od 12 ara, 72m² manje nego u starom stanju, za to nismo uspeli da dobijemo odgovor. iz katastra.
- U trećem slučaju, opština je eksproprisala privatnu imovinu od jednog ara i kao naknadu dala imovinu Instituta površine četiri ara.
- U četvrtom slučaju, privatnik je imovinu Instituta koristio više od 35 godina i nakon tog perioda je podneo zahtev za prenos imovine na svoje ime, koji je katastar prihvatio.
- Peti slučaj, tri imovine Instituta je Vlada Kosova dala u zakup energetske preduzećima na 99 godina.

U obe katastarske zone otuđenje imovine je vršeno različitim rešenjima, neka rešenja su bila i pre 1999. godine, ali se njihovo otuđenje dogodilo posle 1999. godine, što izaziva sumnju u njihovu autentičnost i njihove spise za otuđenje imovine. Zatim, velikom delu slučajeva otuđenja koji su se desili nedostaju dosijei. Ni u jednom slučaju nismo utvrdili da je pribavljena saglasnost Instituta za otuđenje ove imovine, niti je saopšteno da je njihova imovina prenet na druga lica.

Ne upravljanje imovinom Instituta kao vlasnika, ne vođenje evidencije o tačnom broju imovine, ne inventarisanje godinama i ne identifikacija na terenu uticalo je da se imovina Instituta godinama koristi, a zatim otuđuje bez saznanja Instituta kao njihovog vlasnika.

Potpuni nedostatak upravljanja Institutom doveo je do otuđenja i uzurpiranja velikog dela imovine i korišćenja u nepoljoprivredne svrhe, uništavajući poljoprivredna zemljišta.

3.2.1. Ne postupanje u slučajevima uzurpacije poljoprivrednog zemljišta Instituta

U slučajevima kada inspekcija uoči nepravilnosti, mora preduzeti kaznene mere protiv fizičkih ili pravnih lica novčanom kaznom od 1,000€ do 10,000€ za fizičko lice, odnosno pravno lice, ako promeni namenu poljoprivrednog zemljišta ili ga koristi druge namene nepoljoprivredne pre izrade plana prostorne regulacije kojim se utvrđuje namena ovog zemljišta.¹⁶

Analizom dosijea utvrdili smo da postoji oko 52ha, 30ara, 38m² imovine Instituta koje koriste lica bez ovlašćenja Ministarstva. Pored ovih, 26 objekata/vila su izgradila privatna lica neovlašćeno u Stankaj i Rugovi.

Što se tiče uzurpirane imovine Instituta tokom godina, ovaj institut je u kontinuitetu upućivao zvanične zahteve nekim slučajevima uzurpacije imovine Instituta za njihovo oslobađanje. Što se tiče onih koji su odbili da napuste imovinu Instituta, ovo poslednje je u nekim slučajevima preduzeo korake tako što ih je tužio sudu.

U sledećoj tabeli prikazali smo nekretnine koje neovlašćeno koriste fizička ili pravna lica koje je Ministarstvo identifikovalo tokom 2022. godine, ali za koje nisu preduzete mere. Neki od korisnika sa kojima se ministarstvo susrelo navode da su obavešteni o korišćenju imovini, da nisu njeni vlasnici, ali će u slučaju podnošenja zahteva za oslobađanje imovinu otpustiti, ali ima i slučajeva kada stranke izjavljuju da su ove nekretnine kupljene pre 1999. godine i prema njima imaju dokaze o tome.

Kako navode iz Ministarstva, u većini uzurpiranih imanja Instituta izgrađeni su stambeni objekti, zasađene poljoprivredne kulture ili izgrađene javne škole, koje nemaju ugovor sa Ministarstvom.

¹⁶ Zakon o poljoprivrednom zemljištu

Tabela br. 4: Korišćenje imovine bez odobrenja vlasnika

REGION	Imovina instituta korišćena/zauzeta
Peć, Vitimirica, 3ha 35 ara 36m ²	Površine 3ha, 35ara i 36m ² ne gazduje Institut, to su površine koje koriste druga lica. U okviru ovog kompleksa, na kome se nalazi imovina Instituta, izgrađene su stambene kuće, od kojih su neke, prema navodima ministarstva, otuđene, au svima su izgrađene stambene kuće. Prema komisiji koja je identifikovala imovinu, ljudi koji su naišli na imovinu Instituta izjavili su da su te nekretnine kupili tokom 1970-ih i da imaju sve kupoprodajne ugovore tog vremena.
Peć, Vitimirica, 2ha, 49ara, 38m ²	Površinom od 2ha, 49ara, 38m ² Institut ne gazduje, prema stvarnom stanju na terenu ova nekretnina je podeljena na parcele i postoje objekti, gde je sredina parcele asfaltirana, dok je svega oko 60 ara na kraju parcele ostaju kao poljoprivredno zemljište. Unutar ove parcele nalazile su se male stambene kuće koje su ustupljene radnicima Instituta na korišćenje. Međutim, situacija na terenu je da u ovim krajevima nema malih stambenih zgrada, ali je poslednjih godina izgrađeno 10 novih kuća.
Peć, Blagaja kompleks 2ha 29ara 30m ²	<p>Sa ove površine koja se nalazi u ovom kompleksu, Institut upravlja sa svega 40ha, 97ara, 47m², uglavnom poljoprivrednog zemljišta koje se daje u zakup i koristi se uglavnom za poljoprivredu.</p> <p>Površinom od 2ha 29ara 30m² ne gazduje Zavod, koji je podeljen na delove koje smo predstavili u nastavku:</p> <p>93ara škola je izgradila opština,</p> <p>35ara je stara objekat kojim niko ne upravlja,</p> <p>55ara zauzima privatna pilana,</p> <p>17ara, 97m², izgrađena stambena kuća,</p> <p>10ara 34m² koristi privatno lice,</p> <p>plac površine 17 ara, 99m² koriste privatna lica</p>
Katastarska zona Blagaja, Kompleks III 33ha, 68ara, 36m ²	Ceo kompleks je poljoprivredno zemljište koje je uglavnom zasaden poljoprivrednim kulturama kao što su kukuruz, detelina, livade, ali i deo to je pustara i po terenu se vidi da ovaj kompleks ili celu površinu koriste neka privatna lica.

<p>Katastarska zona Peći, kompleks IV</p> <p>2ha, 53, ara 97m²</p>	<p>U ovom delu se nalazi objekat Instituta, dok se oko objekta Instituta nalaze i drugi objekti koje koriste privatna lica koja nemaju ugovor sa Institutom.</p> <p>Objekat metalne konstrukcije izgrađen na imovini Instituta</p> <p>Predmet – privatna uredba koju koriste privatna lica,</p> <p>Povrtarski objekat koji radi i izgrađen je na imovini Instituta,</p> <p>Objekat/zgrada za kolektivno stanovanje (objekat je star i u njemu žive mnoge porodice),</p> <p>Novi objekat koriste dve porodice,</p> <p>Tri (3) objekta izgrađena na zemljištu Instituta, koje koriste privatna lica,</p>
<p>Katastarska zona Peći - Kompleks V površine: 35 ara</p>	<p>Od ukupne površine 3ha, 70ara, 92m² na katastarskom području Peći, oko 35 ara zauzima privatno lice, koje je ovaj prostor ogradilo žicom.</p>
<p>Katastarska zona</p> <p>Peć- Kompleks VI, 21 ara, 15 m².</p>	<p>Ova parcela se nalazi u centru grada, zauzima stara objekat sa kolektivnim stanovanjem izgrađenim godinama unazad na ovoj i susednim parcelama.</p>
<p>Prizrenska katastarska površina, 21 ara, 40 m²</p>	<p>Parcela se nalazi u centru grada ispred ulice Ibrahima Rugove, na sredini parcele je stara zgrada sa kolektivnim stanovanjem, građena mnogo godina pre rata. Prizemlje ove zgrade je preuređeno u poslovni prostor.</p>
<p>Jošanica (Stanka) Peć</p>	<p>U katastarskoj zoni Jošanice izgrađeno je 26 zgrada (vila).</p>
<p>Površina Prištine</p> <p>7ha, 16ara, 46m².</p>	<p>Plac površine 6ha, 30ara, 46m² koristi Poljoprivredni fakultet;</p> <p>Plac površine 62 ara koristi privatna firma u kojoj su izgrađeni objekti;</p> <p>Plac od 24 ara se koristi kao parking za potrebe carine.</p>

U nastavku donosim fotografije nekih od uzurpacija imovine Instituta koje su gore objašnjene.

Slika 2: Vile izgrađene na imovini Instituta.

Slika 3: Neovlašćeno korišćena imovina Instituta

Slika 4: Poslovanje na imovini Instituta koju je izgradio privatno lice

Izvor: Revizorski tim

Ne aktiviranje inspektora za poljoprivredno zemljište u ministarstvu uticala je da se poljoprivredno zemljište u zemlji promeni, degradira i neovlašćeno koristi.

Ne tretiranje slučajeva neovlašćenog korišćenja poljoprivrednog zemljišta dovelo je do toga da se ovakva praksa nastavlja godinama, tako da slučajevi obaveštenja o oslobađanju zauzetih površina uzurpatori ne shvataju ozbiljno i isto neovlašćeno korišćenje poljoprivrednog zemljišta se nastavlja.

3.3. Netransparentan proces prilikom davanja u zakup poljoprivredne imovine

Državno zemljište Instituta ne može biti predmet privatizacije, ali se njime može upravljati na sledeći način: davati koncesijom i pod zakup domaćim i stranim fizičkim i pravnim licima na period u zavisnosti od proizvodnje koja se planira odvijati: na period kratkoročno (5 godina) i dugoročno (od 5 do 40 godina) uz javno oglašavanje.¹⁷

Proces dodele poljoprivrednog zemljišta u državnoj svojini treba da bude transparentan i otvoren kako bi se obezbedila odgovornost, jednake mogućnosti za investitore, kao i dobro upravljanje i efikasno korišćenje sa zemlje.¹⁸

¹⁷ Dobra praksa iz Severne Makedonije (koncept dokumenta za poljoprivredno zemljište strana 81.).

¹⁸ Kriterijume koje utvrđuju revizori na osnovu stručnog prosuđivanja

Institut je dao u zakup oko 260ha poljoprivrednog zemljišta, dok trenutno ima 3ha, 96ara 11m² za izdavanje. Kako navode iz Instituta, u nedostatku kapaciteta za razvoj istraživačke i naučne aktivnosti, Institut nije u mogućnosti da koristi/obradi svoje zemljište. Kao rezultat toga, većinu njih nudi za iznajmljivanje. Ministarstvo i Institut nemaju transparentan proces davanja u zakup poljoprivrednog zemljišta Instituta. Analizom dokumentacije javnih poziva za davanje u zakup poljoprivrednog zemljišta, utvrdili smo da je od 2016. godine raspisano pet javnih poziva putem kojih su zaključena tri (3) ugovora. Iz ugovora o zakupu poljoprivrednog zemljišta utvrdili smo da su ugovori o zakupu postojali i u najranijim godinama, ali nismo uspjeli da nađemo javne objave za ove ugovore.

Poslednji javni oglas za davanje u zakup poljoprivrednog zemljišta raspisan je aprila 2024. godine za poljoprivredno zemljište površine 259,66 ha u katastarskom području Peći za obavljanje poljoprivredne aktivnosti. Prema podacima Instituta, nije bilo zainteresovanih za iznajmljivanje ovih nekretnina.

Prema podacima Instituta, samo 170 hektara je poljoprivredno (radno) zemljište, dok ostatak od 89,66ha pripada livadama, pašnjacima i šumama, dok je javni poziv raspisan za poljoprivredno radno zemljište. Na ovaj način, prema poslednjem pozivu, zakupac je bio obavezan da plati 350€ po 1/ha čak i za zemljišta u brdskim predelima koja se ne koriste za poljoprivrednu aktivnost. Takođe, u Blagaji, za koju su raspisani javni pozivi za zakup poljoprivrednog zemljišta od 60 hektara u dva vlasnička lista (0041 i 00030), prema izveštaju ministarstva, jedna parcela od 30 hektara je zasađena u 2022. godini. kukuruzom i detelinom kontinuirano od ljudi koji nisu imali ugovor sa ministarstvom, pa je ovaj deo uzurpiran. Iz onoga što je gore navedeno, ministarstvo nije bilo efikasno i efektivno u procesu davanja poljoprivredne imovine u zakup. Kao posledica ne procenjivanja stvarnog stanja poljoprivrednog zemljišta, je dovelo do neuspešnog javnog oglašavanja i kao rezultat toga poljoprivredno zemljište Instituta ostalo pustoš.

Proces davanja i nastavka ugovora o zakupu se vrši prvobitno na zahtev zakupoprimalaca koji se upućuje Institutu, a nakon što Institut da saglasnost za korišćenje te parcele, zahtev se upućuje ministarstvu koje obrazuje komisija za ocenu zahteva. Komisija vrši obilazak i procenu stanja i predlog upućuje generalnom sekretaru Ministarstva na odobrenje ili odbijanje, ali interesovanje za zakup može da pokrene i sam Institut, kao što je bio slučaj i sa poslednjim oglasom u aprilu mesecu. 2024.

Od 11 redovnih ugovora zaključenih između ministarstva i zakupoprimalaca, samo tri su javno objavljena. Ostali ugovori su bili nastavak ugovora koji su započeli korišćenje ove imovine od 2000. godine pa nadalje.

Davanje poljoprivrednog zemljišta bez javnog poziva utiče na to da nema konkurencije i da se uvek favorizuje isti operater, ostavljajući mogućnost produženja ugovora.

Ministarstvo do 2023. godine nije regulisalo cenovnik davanja u zakup svoje imovine, ali je do ovog perioda cena utvrđena ugovorima o zakupu bila zasnovana na cenama oko njihove imovine i cenovniku Opštine Priština.

Nakon 2023. godine, Ministarstvo je utvrdilo cene zakupa nekretnina koje su podeljene u dve kategorije, za nekretnine koje se koriste za poljoprivrednu aktivnost i za one koje se koriste za nepoljoprivrednu aktivnost.

Iz analize ugovora o zakupu poljoprivredne imovine Instituta uočili smo neke nedostatke prilikom sastavljanja ugovora. Ni u jednom ugovoru nije naveden način upravljanja i nadzora ugovora, u nekim ugovorima nije navedena namena korišćenja poljoprivrednog zemljišta iako Zakon o poljoprivrednom zemljištu član 32.1 obavezuje da se navede namena davanja zemljišta u zakup. Što se tiče autoputa Priština – Kosovo Polje, na njima su izgrađeni privremeni objekti.

U sledećoj tabeli smo prikazali ugovore između Ministarstva/Instituta i zakupoprimaca poljoprivrednog zemljišta, gde je prikazana namena korišćenja tih parcela od strane zakupaca.

Tabela br.5: Namena korišćenja poljoprivrednog zemljišta iz ugovora o zakupu

Mesto	Zakupoprimac	Datum protokola	Trajanje ugovora	Svrha upotrebe
Magistralni put Priština-Kosovo Polje	Poslovanje 1	29.01.2018	5 godina	Trgovina gorivima, benzinske pumpe kroz izgradnju privremenog objekta
Magistralni put Priština-Kosovo Polje	Poslovanje 2	01.10.2018	5 godina	Servisiranje i održavanje vozila, auto-praonica, restoran za topli obrok radnika u objektu privremenog karaktera
Magistralni put Priština-Kosovo Polje	Poslovanje 3	01.10.2018	5 godina	Privremeni montažni objekti kao skladište građevinskog materijala i objekti za tehničko administrativne poslove
Magistralni put Priština-Kosovo Polje	Posao 4	17.03.2017	5 godina	Nije prikazana svrha korišćenja
Magistralni put Priština-Kosovo Polje	Posao 5	25.05.2017	5 godina	Nije prikazan svrha korišćenja
Magistralni put Priština-Kosovo Polje	Posao 6	14.07.2016	5 godina	Servis za pranje i popravku vozila, parking i Auto Rent a Car
Magistralni put Priština-Kosovo Polje	Poslovanje 7	14.07.2016	5 godina	Nije predstavljena svrha korišćenja
Magistralni put Priština-Kosovo Polje	Poslovanje 8	07.04.2021	3 godine	Polovno skladište
Magistralni put Priština-Kosovo Polje	Posao 9	11.04.2018	5 godina	Poslovni objekat-Zgrada
Magistralni put Priština-Kosovo Polje	Poslovanje 10	11.04.2018	5 godina	Nije prikazana svrha korišćenja
Peć	Poslovanje 11		5 godina	Nije prikazana svrha korišćenja

Iako se javni poziv raspisuje za korišćenje poljoprivrednog zemljišta, namene korišćenja opisane u nekim ugovorima u gore navedenim slučajevima nisu poljoprivredne prirode.

Iako je u ugovoru o zakupu u članu 1 tačka 2 navedeno da se ovaj ugovor mora zasnivati na zakonu o poljoprivrednom zemljištu¹⁹, u osnovi ovaj ugovor nije u potpunosti usklađen sa zakonom o poljoprivrednom zemljištu jer u nekim od gore navedenih ugovora ni u jednoj zemlji se ne pominje namena korišćenja zemljišta u zakup u skladu sa Zakonom o poljoprivrednom zemljištu²⁰.

Od ugovora o zakupu, njih pet nije dalo plan ili namenu za koju će se koristiti poljoprivredno zemljište Instituta, takođe prilikom sastavljanja ugovora ministarstvo nije predvidelo upravnika ugovora. Nedostatak izrade politike korišćenja poljoprivrednog zemljišta od strane Ministarstva i Instituta uticao je na to da se poljoprivredno zemljište Instituta daje bez ikakve namene, a da zakupoprимci koriste tu imovinu suprotno korišćenju poljoprivrednog zemljišta.

3.3.1. Nedostatak nadzora ugovora o zakupu poljoprivrednog zemljišta

Zakupodavac ima pravo da raskine ugovor o zakupu, u slučaju da zakupac: ne plaća zakupninu, ne koristi poljoprivredno zemljište u skladu sa agrotehničkim merama, koristi zemljište suprotno odredbama ugovora, daje zemljište u podzakup bez prethodna saglasnost zakupodavca itd.²¹

Pored zahteva za izdavanje građevinske dozvole za privremeno korišćenje poljoprivrednog zemljišta u druge namene, kao i za privremenu izgradnju koja je prouzrokovala oštećenje okolnog poljoprivrednog zemljišta, korisnik je dužan da dostavi projekat za rekultivaciju, koji se radi u skladu sa tehničkom dokumentacijom za izgradnju.²²

Ministarstvo nije imenovalo menadžere za praćenje ugovora, zbog čega Ministarstvo i Institut nemaju informacije o stanju korišćenja poljoprivredne imovine koje su dali u zakup, kao ni Ministarstvo i Institut nemaju informacije o tome da li se poljoprivredno zemljište dato u zakup koriste u skladu sa svojstvima zemljišta.

Nedostatak upravljanja ugovorima o zakupu dokazala je i komisija za pregled i procenu imovine Instituta, koja je 2022. godine izašla na teren da identifikuje imovinu Instituta i ukazala na brojne nepravilnosti u zakupljenim imovinama.

Iz izveštaja komisije koja je izašla na teren radi procene ovih dobara, navodi se da se ova dobra koriste i u nepoljoprivredne svrhe. U sledećoj tabeli predstavili smo aktivnost za koju su se prijavili zakupci i aktivnost za koju su koristili ove nekretnine.

19 Zakon o poljoprivrednom zemljištu, član 30-37.

20 Zakon o poljoprivrednom zemljištu, član 32.1 (f i i).

21 Ugovor između ministarstva i zakupoprимaca.

22 Zakon br. 02/L -26 o poljoprivrednom zemljištu (član 17)

Tabela br.6: Korišćenje zemljišta po podizvođačima

Br.	Mesto	Br. protokola	Datum zaključenja ugovora	Odstupanje od ugovora
1.	Magistralni put Priština-Kosovo Polje	4019	01.10.2018	Na parceli se pored aktivnosti nalazi još jedno pravno lice osim poslovanja koje koristi u zakup
2.	Magistralni put Priština-Kosovo Polje	4020	01.10.2018	Na parceli se pored aktivnosti nalazi još jedno pravno lice osim poslovanja koje koristi u zakup.
3.	Magistralni put Priština-Kosovo Polje	1159/2	17.03.2017	Preduzeće koristi deo prostora, dok su u drugom delu izgrađeni prostori u kojima posluju i drugi poslovi.
4.	Magistralni put Priština-Kosovo Polje	1337/6	25.05.2017	Preduzeće koristi deo parcele za svoje poslovanje, dok drugi deo koristi drugo preduzeće.
5.	Magistralni put Priština-Kosovo Polje	2588	14.07.2016	Preduzeće ima pod zakup deo od 55 ara, dok se drugi deo od 23 ara koristi bez ugovora za parking, a drugi deo od 30 ara je besplatan i u tom delu ima betonskog otpada.
6.	Magistralni put Priština-Kosovo Polje	1374	11.04.2018	Ovaj objekat, zajedno sa delom dvorišta, koriste četiri subjekta, od kojih je jedan privatna, a dva druga preduzeća, od kojih jedan izjavljuje da ima pod zakup, ali ne i ministarstvo.
7.	Peć	3035/3	27.10.2014	Ne koristi se ni za kakvu aktivnost, to je pustoš.

Iz analize izveštaja komisije o ugovorima o zakupu između ministarstva i zakupoprimalaca, samo njih četvoro je poštovalo ugovor za koji je zakupljeno, dok ostali zakupoprimalci nisu poštovali ugovor. Šest zakupoprimalaca je dalo u zakup imovinu Instituta, što je ugovorom bilo zabranjeno, u kom slučaju je ministarstvo, nakon utvrđivanja ovih slučajeva, moralo da raskine ugovor sa zakupoprimalaca. Dok jedan zakupoprimalac uzeo u zakup poljoprivredno zemljište od 2014. godine koje ne koristi za nijednu poljoprivrednu aktivnost, pa je kao rezultat toga ovaj deo zemljišta oštećen i degradiran.

Nakon isteka pet ugovora u regionu Prištine, Ministarstvo je obavestilo preduzeća koje koriste ove nekretnine da ih oslobode, ali zakupci još nisu pustili te nekretnine i Ministarstvo je poslalo slučajeve ne oslobađanja imovine nadležnim organima, usled čega trenutno imamo korišćenje ove imovine bez ugovora. U međuvremenu, u regionu Peći, broj imovine koja se koristi bez ugovora je nepoznat zbog nedostatka nadzora. Analizom dosijea, otkrili smo da iako poljoprivredna imovina Instituta prema zakonu mora da se koristi za poljoprivredne aktivnosti, ona koja se nalaze na putu Priština – Kosovo Polje se ne koristi za poljoprivredne aktivnosti, već se tamo obavljaju poslovne aktivnosti.

Kako navode iz ministarstva, ova poljoprivredna imovina pod zakup se koristi za nepoljoprivrednu aktivnost jer se nalazi u industrijskoj zoni i prema urbanističkom planu ovi delovi su ušli u gradsku zonu. Ministarstvo je do 2013. godine imalo inspektore poljoprivrednog zemljišta koji su vršili i preglede imovine pod zakup, dok su nakon prelaska u okviru ARP poljoprivredno zemljište i ugovori o zakupu Instituta ostali bez nadzora i inspekcije.

U ugovoru o zakupu je navedeno da po isteku ugovora zakupoprimac ima obavezu da vrati u početno stanje, ali nigde u ugovoru nije dat opis početnog stanja objekata, opreme za usev, kako nalaže Zakon o poljoprivrednom zemljištu.

Prema ministarstvu, ne uključivanje člana 17 je bilo na osnovu toga što su svi ugovori koji su dati u zakup u industrijskoj zoni Priština-Kosovo Polje bili za izgradnju i da su postojali građevinski objekti i da ih nije bilo moguće rekultivisati jer su bili ne poljoprivredno zemljište. Dok u poljoprivrednim zemljištima koja su date u zakup u Peći koja su data za poljoprivredne svrhe, ona su korišćena samo za sadnju poljoprivrednih kultura i nema potrebe da se ponovo obrađuju. Primenom ovog oblika davanja u zakup poljoprivrednog zemljišta za nepoljoprivrednu aktivnost, Ministarstvo je uticalo da se poljoprivredno zemljište Instituta ošteti i onemogući njegovo vraćanje u prvobitno stanje.

Ne preuzimanje odgovornosti od strane Ministarstva i Instituta za imenovanje upravnika ugovora i nedostatak pravilnog opisa uslova ugovora uticali su na ne korišćenju poljoprivrednog zemljišta u skladu sa njegovom imovinom, što je izazvalo dodatne troškove ministarstva. za rušenje objekata i pokušaje vraćanja u prvobitno stanje, po ugovoru o zakupu zemljišta od strane zakupca.

3.4. Nedostatak inspekcije poljoprivrednog zemljišta Instituta

Inspektor je ovlašćen i dužan je da izvrši pregled: korišćenja poljoprivrednog zemljišta u nepoljoprivredne svrhe i da naloži zabranu ako je ova izmena učinjena suprotno odredbama zakona, zagađenja poljoprivrednog zemljišta štetnim materijama i naloži preduzimanje mera, sprovođenje agrotehničkih mera koje mogu imati negativan uticaj na eroziju, očuvanje i održavanje useva i višegodišnjih zasada za zaštitu od erozije, inspektor je dužan da pismeno utvrdi nepravilnosti i nedostatke i rešenjem odredi mere i rok za njihovo izbegavanje.²³

Ministarstvo od 2013 godine nije vršilo pregled poljoprivrednih zemljišta u zemlji. Iako u ministarstvu, Odeljenje za poljoprivrednu politiku i tržišta, između ostalih odgovornosti, ima i praćenje primene Zakona o poljoprivrednom zemljištu, što bi trebalo da se realizuje angažovanjem inspektora za poljoprivredno zemljište, ovaj cilj nije ostvaren, jer rezultat ne angažovanja inspektora za poljoprivredno zemljište od strane Ministarstva. Na ovaj način, ministarstvo nema sopstvene mehanizme da osigura da se zemljište u zemlji koristi u prave svrhe. Ministarstvo je 2013. godine odlučilo da se svi inspektori za poljoprivredno zemljište prebace u Agenciju za razvoj poljoprivrede (ARP), i od tada ministarstvo nema inspektora za

²³ Zakon br. 02/L -26 o poljoprivrednom zemljištu (član 39)

poljoprivredno zemljište u zemlji. Iz analize dokumenata ministarstva nismo našli inicijativu za povratak ovih inspektora u ministarstvo.

Iako je ministarstvo u idejnom dokumentu za novi zakon o poljoprivrednom zemljištu predvidelo aktiviranje inspektora za poljoprivredno zemljište u ministarstvu, ovim dokumentom ne opravdava se izostanak inspektora, jer njihov izostanak nije bio posledica zakonske regulative jer i u sadašnjem Zakon o poljoprivrednom zemljištu usvojen 2007. godine, detaljno su opisani dužnosti i odgovornosti inspektorata u ministarstvu, ali je to više propust Ministarstva da preuzme odgovornost za aktiviranje inspektora.

Iako u odsustvu inspektora, poljoprivredna imovina Instituta koja se nalazi u regionu Peći, a to su Vitimirica, Qyshk i Blagaja, službenici Instituta redovno posećuju i u slučaju da dolazi do uzurpacije obaveštavaju nadležne organe. Dok, prema Institutu, u nedostatku uslova, oni ne vrše inspekciju ili nadzor imovine koja se nalazi u regionu Prištine, Kosova Polja i Prizrena.

Prema Odeljenju za poljoprivrednu politiku i tržišta (OPPT), Odsek za poljoprivredna zemljišta koje je imalo inspektore postalo je u 2013. godini deo OPPT.

Nedostatak pregleda poljoprivrednog zemljišta uticao je na to da se njime ne upravlja pravilno i ne prati način njihovog korišćenja. Kao posledica ovog odsustva, imovina Instituta je neovlašćeno korišćena i zloupotrebljena od strane neodgovornih lica. Takođe, nedostatak pregleda poljoprivrednog zemljišta uticao je na to da se poljoprivredna zemljišta u zemlji koriste za nepoljoprivredne aktivnosti, da im se promeni namena, da su neka svojstva Instituta zagađena štetnim materijama.

3.4.1. Postavljanje štetnih pesticida na poljoprivredna zemljišta Instituta

Ministarstvo mora da omogući redovnu i bezbednu proizvodnju radi zaštite ljudi, biljnog i životinjskog sveta i životne sredine, sprovođenja zaštite poljoprivrednog zemljišta od zagađivanja. Obezbediti zaštitu poljoprivrednog zemljišta od zagađivanja zabranom, ograničavanjem i sprečavanjem direktnog transporta, transporta kroz vodu i vazduh štetnih materija i preduzimanjem mera za očuvanje i unapređenje plodnosti.²⁴

Uprkos činjenici da Institut poseduje značajan broj poljoprivrednog zemljišta, u nedostatku kapaciteta za razvoj istraživačke i naučne aktivnosti, Institut nije u mogućnosti da koristi/obrađuje svoje zemljište. Za svoju aktivnost Institut koristi oko 5 ha. Tokom terenske posete poljoprivrednim zemljištima Instituta, utvrdili smo da na zemljištu gde se obavljaju naučna istraživanja postoji stari objekat u kome se nalaze materijali (pesticidi) koji su 2006. godine postavili Kosovska policija i Kosovske Odbambene snage (KOS sada KBS). Na osnovu postojećeg stanja prema rečima nadležnih u Institutu, predmetno skladište nije ispunilo uslove za prijem predmetnih pesticida, a isto je i van bilo kakvog standarda. Međutim, prema rečima nadležnih u Institutu, uklanjanje ovih štetnih materija za poljoprivredno zemljište nije traženo ni u

²⁴ Zakon br. 02/L -26 o poljoprivrednom zemljištu, (član 20)

jednoj instituciji. Njihovo smeštanje u magacine Instituta dogodilo se jer su ovi magacini bili nekorišćeni. Ali njihovo postavljanje, a ne procena prema standardima, rizikuje zagađivanje poljoprivrednog zemljišta Instituta, jer je njihovo postavljanje izvršeno u blizini poljoprivrednih površina na kojima se seme ispituje od strane Instituta.

Slika 5: Obrada zemljišta za ispitivanje semena od strane Instituta.

Na gornjoj slici je prikazana obrada poljoprivrednog zemljišta od strane Instituta za ispitivanje semena kod kojih se u blizini nalazi objekat sa pesticidima.

Slika 6: Objekat u kome se nalaze pesticidi.

ZAKLAD
DOKUMENTACJI
I BADAŃ

04

4. Zaključci

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja nije uspostavilo odgovarajući sistem za očuvanje i zaštitu poljoprivrednog zemljišta Instituta, pa je zbog toga više od 30 ha poljoprivrednog zemljišta otuđeno, a više od 52 ha zauzeto. Isto tako, Ministarstvo i Institut nisu bili efikasni u upravljanju i praćenju imovine Instituta. Nedostatak politika i ne funkcionalizacija upravnog odbora Instituta uticali su da ne postoje smernice za razvoj aktivnosti Instituta, kao i da se oko 309 ha poljoprivrednog zemljišta Instituta ne upravlja na pravi način. neovlašćeno koriste i veliki broj njih se otuđuje.

Ministarstvo nije regulisalo status funkcionisanja Poljoprivrednog instituta Kosova da bi mu omogućilo da samostalno razvija svoju aktivnost, kao javna institucija. Na taj način bi se osiguralo tretiranje i istraživanje pitanja poljoprivrednog sektora, sigurnosti hrane, očuvanja uzgojne sredine i izrade politika za upravljanje svojim poljoprivrednim zemljištem.

Ministarstvo i Institut nisu imali jasne i tačne podatke o broju imovine, iako su pripremljena dva izveštaja o broju imovine, ova dva izveštaja su imala oprečne podatke. Upoređivanjem podataka sadašnjeg stanja i stanja pre 1999. godine Kosovske Agencije za Katastar za poljoprivredno zemljište Instituta, utvrdili smo da je oko 30 hektara, 91 ara i 30 metara 2 zemljišta otuđeno u različitim periodima u dva katastarska oblasti.

Ministarstvo i Institut nisu razvili transparentan proces davanja poljoprivrednog zemljišta u zakup, ovaj proces je praćen značajnim nedostacima kao što su: davanje zemljišta u zakup bez javnog poziva, nepostojanje opisa početnog stanja, javni oglas bez prethodne analize davanje za raspisivanje 84% ukupne površine zemljišta Instituta sa samo jednim oglasom za poljoprivrednu aktivnost u brdsko-planinskim predelima, nedostacima prilikom sastavljanja ugovora, bez opisa namene njegovog korišćenja i nedostatak imenovanja menadžera ugovora.

Ministarstvo nije izvršilo nadzor nad poljoprivrednim zemljištem Instituta, zbog čega ne obezbeđuje da zakon o poljoprivrednom zemljištu ostvaruje svoje dejstvo. Ne uspostavljanje sigurnosnih mehanizama za nadzor nad imovinom Instituta dovelo je do toga da ne postoji nadzor nad imovinom Instituta i ova imovina se koristi za nepoljoprivrednu aktivnost.

Ministarstvo nije kaznilo lica koja su koristila imovinu Instituta ili poljoprivredna dobra van poljoprivredne prirode i zbog toga je zauzeto više od 52 ha i izgrađeno 26 objekata/vila, nema informacije o njihovoj površini. Dok je Institut svojim kapacitetima preduzeo mere protiv uzurpatora imovine Instituta, najpre ih obavestio da imovinu oslobode, dok je za one koji nisu prihvatili predmete podneo sudu.

Ministarstvo ne upravlja ugovorima o zakupu poljoprivrednog zemljišta i kao rezultat toga ne obezbeđuje da se poljoprivredno zemljište koristi u skladu sa uslovima ugovora. U nedostatku imenovanja ugovornih rukovodilaca, imovina Instituta se zloupotrebljava ugovaranjem, korišćenjem za poslove van ugovora, ne korišćenjem i ostavljanjem kao pustoš.

PREPORK

05

5. Preporuke

Sa ciljem obezbeđivanja adekvatnog funkcionisanja Poljoprivrednog instituta Kosova, pravilno upravljanje njegovom poljoprivrednom imovinom i da bi Institut razvijao svoje istraživačke i naučne aktivnosti u oblasti poljoprivrede na nivou zemlje, preporučujemo sledeće:

Preporuka za Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja i Poljoprivredni institut Kosova:

1. U saradnji sa Vladom Kosova da obezbedi dovoljnu pravnu i regulatornu osnovu za adekvatno funkcionisanje Instituta u skladu sa njegovom naučnom istraživačkom ulogom da igra ulogu u aktivnosti bezbednosti, uzgoja i razvoja poljoprivrednog sektora u zemlji.
2. Osigurati adekvatno upravljanje imovinom/zemljištem Instituta jasnim utvrđivanjem uloga i odgovornosti za nadzor, inspekciju i zaštitu zemljišta Instituta.
3. Analizirati način otuđenja svoje imovine fizičkim ili pravnim licima i za otuđenja bez pravnog osnova preduzeti odgovarajuće radnje za njihovo vraćanje u okviru Instituta.
4. Vršiti popis imovine u redovnim periodima i vodi listu popisanih nekretnina.
5. Da identifikuje sva neovlašćena korišćenja/uzurpacije zemljišta Instituta i da preduzme odgovarajuće radnje za njihovo oslobađanje i korišćenje za potrebe Instituta.
6. Preduzeti neophodne i bezbedne radnje za upravljanje i uklanjanje štetnih materija na poljoprivrednim zemljištima.
7. Osigurati transparentan i pravilan proces u slučaju davanja poljoprivrednog zemljišta u zakup. Davanje zemljišta u zakup treba da se vrši u skladu sa produktivnošću poljoprivrednog zemljišta i obezbedi da se njihovo korišćenje vrši u skladu sa ugovorima o zakupu kroz adekvatan nadzor.
8. Osigurati stalnu inspekciju poljoprivrednog zemljišta kako bi se osiguralo da se poljoprivredna imovina u zemlji ne koristi za nepoljoprivredne aktivnosti i očuvao njihov kvalitet.

Dodatak 1. Motiv revizije, kriterijumi, pitanja, obim revizije i metodologija

Motiv revizije

Od 1999. godine, nakon završetka rata u našoj zemlji, velika površina obrađenog zemljišta je betonirana i na njoj su izgrađena privatna poslovanja, što je uslovalo promenu namene poljoprivredne imovine. Prema koncept dokumentu za poljoprivredno zemljište 2021, degradacija poljoprivrednog zemljišta, nekontrolisano gradska proširenje, zagađenje životne sredine i oštećenje prirodnih resursa su problemi koji se moraju rešavati u budućnosti. Takođe, prema ovom dokumentu, od donošenja Zakona o poljoprivrednom zemljištu uočena je neadekvatna primena i nadzor od strane nadležnih pravnih organa, ali i nedostaci u zakonskom okviru koji je na snazi koji reguliše pitanje administracije, upravljanja, planiranja korišćenje-eksploataciju, zaštitu i lizing.

Isto tako, prema Izveštaju o napretku za 2023. godinu, navodi se da Kosovo mora da preduzme hitne i efikasne mere da zaustavi gubitak poljoprivrednog zemljišta i primeni zakone o prostornom planiranju.

Fragmentacija zemljišta u društvenoj svojini izgubila je efekat da bude konkurentna zbog veličine farmi, što je u ekonomiji poznato kao "ekonomija obima". Poljoprivredni institut Kosova je vlasnik poljoprivredne imovine, dok njegova veličina nije precizno definisana ni u izveštajima ministarstva ni u izveštajima Instituta, u nekim izveštajima se navodi da je reč o približno 300 ha, dok se u drugim navodi da je imovina Instituta je preko 350 ha. Institut kao vlasnik ove imovine funkcioniše na osnovu Administrativnog uputstva br. 03/2003 koji ne definiše jasno ovlašćenja, dužnosti i odgovornosti, organizacionu strukturu Poljoprivrednog instituta Kosova, u isto vreme ne reguliše pravnu zaštitu i stabilno upravljanje njegovom nepokretnom imovinom. Ministarstvo nije definisalo pravni osnov za upravljanje imovinom Instituta. Takođe, u izveštajima ministarstva se navodi da je dobar deo ovih zemljišta uzurpiran, otuđen i na njima su izgrađeni objekti bez dozvole Ministarstva/Instituta.

Prema izveštaju o identifikaciji imovine Instituta, njegova imovina se nalazi u dva regiona, u katastarskoj zoni Peći i Prištine. Imovine koje se nalaze u katastarskoj zoni Prištine, iako su od strane Instituta ocenjene kao poljoprivredna zemljišta, betonirane su i na njima se obavljaju poslovne aktivnosti.

Dok većina poljoprivrednih zemljišta leži u katastarskoj zoni Peći, za koje nije postojao program ili politika za njihovo očuvanje sa ciljem razvoja poljoprivrede od strane ministarstva ili Instituta. Ove nekretnine u katastarskom području Peći, deo njih je zauzet, a deo je do 2023. godine iznajmljen od strane privatnih preduzeća za poljoprivrednu proizvodnju. Od 2023. godine ostaju pustoš kao posledica nepostojanja jasnog programa u kom pravcu će se koristiti u budućnosti.

Ministarstvo nije imalo nikakav program praćenja korišćenja poljoprivrednog zemljišta kojim bi se proveravalo u koje svrhe se koristi imovina Instituta, Ministarstvo nije preduzelo mere za praćenje

radnji kao što su: promena namene poljoprivrednog zemljišta, pretvaranje poljoprivrednog zemljišta u građevinsko zemljište, korišćenje zemljišta u nepoljoprivredne svrhe pod sistemima za navodnjavanje i dr.

Iz izveštaja o koncept dokumentu poljoprivrednog zemljišta ministarstva se vidi da je veliki deo imovine Instituta zauzet i na njima su izgrađene stambene kuće, putevi, škole i dr. dok su neki od njih otuđeni, odnosno pretvoreni su iz državne poljoprivredne u privatnu imovinu.

Dakle, iz onoga što smo naveli, vidi se da u pogledu upravljanja imovinom/poljoprivrednim zemljištem postoji nekoliko problema na koje možemo istaći: nedostatak politike od strane ministarstva i Instituta, nedostatak inspekcija sa ciljem praćenja imovine Instituta kako bi se sprečavalo izgradnja i zauzimanja te imovine.

Pitanja revizije

Da bismo odgovorili na cilj revizije, predstavili smo sledeća pitanja revizije:

1. **Koliko su efikasne odgovorne institucije u pogledu upravljanja poljoprivrednim zemljištem Instituta i sprečavanje/zaštite od njihove uzurpacije i otuđenja?**
 - 1.1. Kako se upravlja poljoprivrednim zemljištem Instituta i da li postoji odgovarajuća regulatorna osnova za njihovo upravljanje?
 - 1.2. Koliko je ministarstvo/ Institut uspeo da evidentira sva poljoprivredna zemljišta Instituta i spreči njihovo otuđenje?
 - 1.3. Koliko je transparentan proces davanja u zakup poljoprivrednog zemljišta Instituta?
2. **Koliko su odgovorne institucije bile efikasne u praćenju/nadzoru poljoprivrednog zemljišta Instituta?**
 - 2.1. U kojoj meri je ministarstvo/Institut uspeo da redovno prati/nadzire poljoprivredna zemljišta Instituta?
 - 2.2. Kako je Institut vršio nadzor nad zakupljenim imanjima kako bi se osiguralo da se koriste u skladu sa imovinom poljoprivrednog zemljišta?
 - 2.3. Koje mere ministarstvo i Institut preduzimaju kao odgovor na nepravilno korišćenje poljoprivrednog zemljišta Instituta i koliko su te mere bile efikasne?

Kriterijumi revizije

Ministarstvo mora da upravlja poljoprivrednim zemljištem kao prirodnim resursom i opštim dobrom na principima održivog razvoja, zaštite poljoprivrednog zemljišta od neplanirane gradske izgradnje, zagađenja, erozije, degradacije i njegovog korišćenja za poljoprivrednu proizvodnju radi obezbeđivanja ekonomskog prosperiteta zemlje.²⁵

Centralne institucije, jedinice lokalne samouprave, ustanove ili druga osnovana javna lica ostvaruju imovinska prava ili ovlašćenja u javnoj svojini utvrđena zakonom.²⁶

Sve budžetske organizacije su dužne da preduzmu neophodne mere za dokumentovanje, čuvanje, identifikaciju, otuđenje i prijavljivanje ne finansijske imovine u cilju efikasnijeg, efikasnijeg i ekonomičnijeg upravljanja ne finansijskom imovinom, u cilju zaštite ne finansijske imovine od oštećenja i zloupotrebe.²⁷

Ministarstvo/Institut mora da proverava ne finansijsku imovinu najmanje jednom godišnje da bi proverio i ocenio stvarno stanje ne finansijske imovine. Glavni administrativni službenik, kada postoji sumnja na prevaru, zloupotrebu, krađu ili gubitak ne finansijske imovine, mora doneti odluke o delimičnom ili potpunom popisu kad god se nađe takva situacija.²⁸

Katastar mora da sadrži podatke o parcelama: broj parcele, granice parcele, površinu, referencu na objekte na parceli, broj parcele ili parcele iz kojih je izvedena nova parcela, kartografski indeks svih parcela, broj parcele za parcele od početna parcele.²⁹

Državno zemljište (Instituta) ne može biti predmet privatizacije, ali se njime može upravljati na sledeći način: davati u koncesiju i zakup domaćim i stranim fizičkim i pravnim licima na period u zavisnosti od proizvodnje koja se planira da se razvija: za na kratak period (5 godina) i na duži rok (od 5 do 40 godina) uz javni oglas.³⁰

Proces dodele poljoprivrednog zemljišta u državnoj svojini treba da bude transparentan i otvoren kako bi se obezbedila odgovornost, jednake mogućnosti za investitore, kao i dobro upravljanje i efikasno korišćenje zemljišta.

Transparentnost je kritična komponenta funkcionalne administracije zemljišta, posebno imajući u vidu nedostatak jasnih i pouzdanih informacija o zakonima i politici zemljišta, dostupnosti zemljišta, cenama zemljišta i transakcijama. Transparentnost, međutim, može biti snažno sredstvo za smanjenje uticaja korupcije i poboljšanje pravednosti sistema upravljanja zemljištem.³¹

25 Koncept dokument poljoprivrednog zemljišta (str. 4).

26 Zakon br. 08/I-125 o javnoj svojini (član 6)

27 Uredba MF - br. 02/2013 - o upravljanju ne finansijskom imovinom u budžetskim organizacijama (član 2).

28 Uredba MF - br. 02/2013 - o upravljanju ne finansijskom imovinom u budžetskim organizacijama (član 18.)

29 Zakon br. 04/I-013 o katastru, član 8

30 Dobra praksa iz Severne Makedonije (koncept dokumenta za poljoprivredno zemljište strana 81.).

31 Tool's to support transparency in land administration

Inspektor je ovlašćen i dužan je da izvrši pregled: korišćenja poljoprivrednog zemljišta u nepoljoprivredne svrhe i da naloži zabranu ako je ova izmena učinjena suprotno odredbama zakona, zagađenja poljoprivrednog zemljišta štetnim materijama i naloži preduzimanje mera, sprovođenje agrotehničkih mera koje mogu imati negativan uticaj na eroziju, očuvanje i održavanje useva i višegodišnjih useva gajenih radi zaštite od erozije, inspektor je dužan da pismeno utvrdi nepravilnosti i nedostatke i rešenjem će odrediti mere i rok za njihovo izbegavanje.³²

U cilju zaštite poljoprivrednog potencijala i racionalnog korišćenja poljoprivrednog zemljišta, Ministarstvo će utvrditi kriterijume za razvrstavanje poljoprivrednog zemljišta prema bonitetu i vodiče klasifikacione mape.³³

Vlasnik, odnosno korisnik poljoprivrednog zemljišta dužan je da koristi poljoprivredno zemljište na način koji odgovara prirodnim svojstvima zemljišta, ne umanjujući njegovu vrednost i koristeći odgovarajuće agrotehničke mere³⁴. Pored zahteva za izdavanje građevinske dozvole za privremeno korišćenje poljoprivrednog zemljišta u druge svrhe, kao i za privremenu izgradnju koja je prouzrokovala oštećenje okolnog poljoprivrednog zemljišta, korisnik je dužan da projekat preda na rekultivaciju, što je u skladu sa tehničkom dokumentacijom za izgradnju.³⁵

Poljoprivredno zemljište po bonitetu je svrstano u 8 klasu. U prostornim planovima poljoprivredno zemljište se definiše prema vrednosti korišćenja i bonitetu: a) klasa 1-4 se definiše samo kao poljoprivredno zemljište, odnosno kao šumsko zemljište; klasa 5 i 6 se definiše kao poljoprivredno, šumsko zemljište i izuzetno kao zemljište za druge namene; klasa 7 i 8 definisano je kao poljoprivredno zemljište koje se po potrebi koristi i u druge svrhe.³⁶

U slučajevima kada inspekcija uoči nepravilnosti, mora preduzeti kaznene mere protiv fizičkih ili pravnih lica novčanom kaznom od 1,000€ do 10,000€ za fizičko lice, odnosno pravno lice, ako promeni namenu poljoprivrednog zemljišta ili ga koristi namene nepoljoprivredne, prije donošenja plana prostorne regulacije, kojim se utvrđuje namena ovog zemljišta, koristi poljoprivredno zemljište u nepoljoprivredne svrhe suprotno odredbama Zakona o poljoprivrednom zemljištu.³⁷

32 Zakon o poljoprivrednom zemljištu čl.39

33 Zakon o poljoprivrednom zemljištu čl. 10.

34 Zakon o poljoprivrednom zemljištu, čl 4 (4.1, 4.2).

35 Zakon o poljoprivrednom zemljištu čl.

36 Zakon o poljoprivrednom zemljištu čl. (10)

37 Zakon o poljoprivrednom zemljištu

Delokrug revizije

Delokrug ove revizije je:

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja, Poljoprivredni institut Kosova, Katastarska agencija Kosova (KAK) kao i katastarske kancelarije u opštinama.

U okviru ministarstva fokus će biti na Odeljenju za poljoprivrednu i tržišnu politiku, koje predlaže, izrađuje i obezbeđuje sprovođenje poljoprivredne politike 38, komisijama za procenu imovine Instituta i komisijama za davanje u zakup imovine Instituta, provizije za procenu imovine Instituta i komisije za davanje u zakup imovine Instituta. U okviru Instituta fokusiraćemo se na njegovu ulogu i funkciju u upravljanju poljoprivrednim dobrima. Isto tako, delokrug ove revizije biće Katastarska agencija Kosova, ali u slučaju nedostatka potpunih informacija od Katastarske agencije Kosova, koristićemo podatke opštinskih katastarskih kancelarija.

Tokom revizije navedenih subjekata analiziraće se način upravljanja i praćenja ovih nekretnina od strane Instituta i ministarstva. Revizija će pokriti period 2010 - 2024, mada se neću ograničiti na ranije periode da bih procenio procese, kako su oni tekli i istoriju imovine.

Metodologija revizije

Da bi odgovorio na pitanja revizije, revizorski tim će izvršiti nekoliko aktivnosti u odgovornim institucijama koristeći niz tehnika revizije:

- Analiziranje pravnog i regulatornog okvira ministarstva;
- Analiziranje pravnog i regulatornog okvira Instituta;
- Intervjuisanje odgovornih lica i vodećih struktura nadležnih institucija;
- Izveštaji Ministarstva o imovini Instituta;
- Analiza i poređenje imovinskih listova Instituta između izveštaja ministarstva, Instituta i Kosovske katastarske agencije;
- Analiza istorije sadašnje imovine Instituta i otuđenih.
- Intervju sa službenicima katastra u opštinama i onima u Kosovskoj katastarskoj agenciji.
- Izveštaji Instituta o svojoj imovini;
- Zahtevi fizičkih lica/privreda za korišćenje imovine Instituta;
- Javni pozivi za davanje u zakup imovine Instituta;
- Odluke komisija za davanje u zakup imovine Instituta;
- Zapisnici o komisijama za imovinu datu u zakup;

- Spisak iznajmljenih nekretnina Instituta;
- Izveštaji o monitoringu na terenu o stanju imovine u zakupu;
- Alati za podršku transparentnosti u zemljišnoj administraciji;³⁹ i
- Dobra praksa iz Severne Makedonije za poljoprivredna zemljišta.

Opis sistema i relevantni akteri

U okviru ministarstva deluje Odeljenje za poljoprivrednu politiku i tržišta, koje je izradilo politike za poljoprivredno zemljište i njihovo sprovođenje na terenu. Među nadležnostima ovog odeljenja su:

- Predlaže, osmišljava i obezbeđuje sprovođenje poljoprivredne politike;
- Predlaže, izrađuje i obezbeđuje sprovođenje propisa iz oblasti poljoprivrede;
- Saraduje sa MTI i Carinom u komercijalnim pitanjima i carinskom režimu poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda;
- Predlaže, osmišljava i obezbeđuje primenu standarda u zaštiti bilja i sprečavanju širenja biljnih bolesti i karantinskih štetočina;

Važan deo sistema je nesumnjivo Poljoprivredni institut Kosova, kao vlasnik poljoprivrednog zemljišta ministarstva.

Nadležnosti Poljoprivrednog instituta Kosova su opisane u nastavku:

- Tehnička i naučna podrška tehničkim odeljenjima ministarstva;
- Kontrola kvaliteta poljoprivrednih inputa, hrane i očuvanja životne sredine;
- Istraživanje sorti poljoprivrednih kultura (pšenica, ječam, kukuruz i krompir) u agroekološkim uslovima Kosova;
- Istraživački rad u pravcu stvaranja sorti pšenice, hibrida kukuruza i dr.;
- Pripremni radovi oko stvaranja banke gena za različite useve, Procena produktivnih kvaliteta i kvaliteta zemljišta na Kosovu;
- Istraživanje, identifikacija i inventarizacija štetnih bioloških agensa (štetočine, patogeni, korovi, itd.) na Kosovu itd.

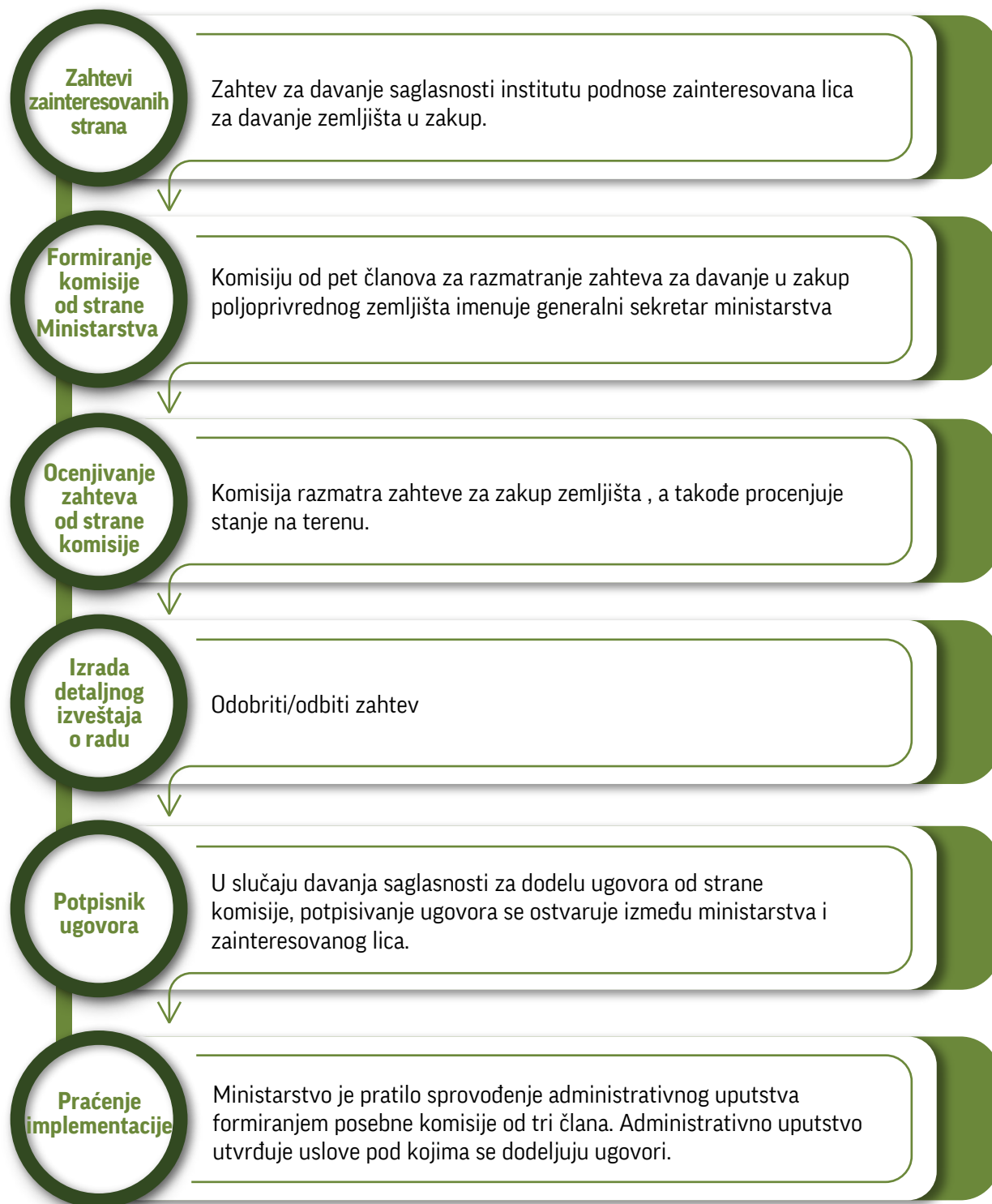
Provera imovine Instituta će se obaviti korišćenjem podataka Kosovske katastarske agencije.

Katastarska agencija Kosova je centralni organ za: održavanje katastarske baze podataka; vođenje imovinskih registara; kartografija i GIS; jedinstveni adresni sistem; nacionalnu infrastrukturu prostornih informacija; administracija infrastrukture informacionih tehnologija (IT), odnosno prvog i drugog centra

39 https://unece.org/sites/default/files/2020-08/Training%20Package%20Toolkit_English_2013.pdf

podataka. U KAK-u će se tražiti dokazi o trenutnoj imovini Instituta i otuđenoj imovini. Proces davanja zemljišta u zakup biće detaljno opisan u nastavku.

Grafikon 3. Proces davanja poljoprivrednog zemljišta Instituta u zakup

Prilog 2 : Otudena imovina

Otudena dobra na katastarskom području Peći pre 1999. godine. Postoji 27 parcela koje su delimično ili potpuno otuđene od strane privatnih lica ili preduzeća, ukupne površine 16ha, 49ara, 37m² za koje nedostaje dokumentacija/otuđenje.

Tabela br. 2: Otudena imovina u katastarskoj zoni Peć pre 1999. godine

Katastarska zona	Stara površina	Otuđena površina	Sadašnja površina
Peć 71611071-4309-4	49 ara, 5m ²	49 ara, 5m ²	0
Peć 71611071-4309-7	41 ara, 3m ²	41 ara, 3m ²	0
Peć 71611071-4309-5	1ha, 2ara, 34m ²	1ha, 2ara, 34m ²	0
Peć 71611071-4309-8	9 ara, 37m ²	9 ara, 37m ²	0
Peć 71611071-4309-9	45 ara, 84 m ²	45 ara, 84 m ²	0
Peć 71611071-4309-4	90m ²	90m ²	0
Peć 71611071-4309-6	8 ara, 26m ²	8 ara, 26m ²	0
Peć 71611071-4310-6	4 ara, 67m ²	4 ara, 67m ²	0
Peć 71611071-4310-2	1ha, 31 ara, 80m ²	1ha, 31 ara, 80m ²	0
Peć 71611071-4310-4	28 ara, 1m ²	28 ara, 1m ²	0
Peć 71611071-4310-3	2ha, 1ara, 50m ²	2ha, 1ara, 50m ²	0
Peć 71611071-4310-5	11 ara, 88m ²	11 ara, 88m ²	0
Peć 71611071-4310-1	71 ara, 25m ²	71 ara, 25m ²	0
Peć 71611071-4311-0	6 ha, 10 ara, 26 m ²	6 ha, 10 ara, 26 m ²	0
Peć 71611071-4312-0	40 ara, 66m ²	40 ara, 66m ²	0
Peć 71611071-4860-0	10 ara, 37m ²	10 ara, 37m ²	0
Peć 71611071-4861-1	23 ara, 33m ²	23 ara, 33m ²	0
Peć 71611071-4862-0	40m ²	40m ²	0
Peć 71611071-4862-0	45 ara, 91 m ²	45 ara, 91 m ²	0

1981. godine prešli su u vlasništvo P.SH i "Fizička lica". za predmete završene pre rata nema dosijea.

Peć 71611071-4864-3	61 ara 72m ²	25 ara, 50m ²	43 ara, 42 m ²
Peć 71611071-4864-4	7 ara, 20m ²	-	-
Peć 71611071-4869-2	33 ara, 45m ²	33 ara, 45m ²	0
Peć 71611071-4869-3	83 ara, 22m ²	83 ara, 22m ²	0

Parcela broj 4864-3 spojena je sa 4864-4 zajedničke površine 68 ara, 42m² sa novom parcelom broj 4864-5, od ove parcele 25 ara, 50m² je otuđeno privatnom poslovanju.
Ne postoji evidencija o završenim kursevima pre rata.

Peć 71611071-4983-2	33 ara, 9m ²	33 ara, 9m ²	0
---------------------	-------------------------	-------------------------	---

Presuda za ustupanje parcele 4983-2 na fizičko lice nije obezbeđena.
Ne postoji evidencija o završenim predmetima pre rata.

Peć 71611071-4983-0	1ha, 8ara, 93m ²	14 ara, 10m ²	
Peć 71611071-4986-0	67 ara, 53m ²		

Ove dve parcele su spojene i podeljene na dve parcele: 4983-1 površine 78ara, 9m² i 4986-0 površine 65ara, 28m² ostaju u vlasništvu Instituta, nakon nekog vremena su podeljene na tri druge parcele koje daju ukupan iznos od 1ha, 29ara, 27m² i od ovih parcela nedostaje 14ara 10m². Ni nakon slanja zahteva za pojašnjenje katastarskim kancelarijama u Peći, nisu dali potpune podatke u vezi nedostatka 14 ara, 10 m².

Peć -71611071-4989-0	22 ara 91m ²	22 ara 91m ²	0
----------------------	-------------------------	-------------------------	---

2002. godine (registar promena br. 404/1991) prešla je u vlasništvo gimnazije odlukom SO Peć 1978. godine.
Ne postoje dosijei za predmete završene pre rata.

Dodatak 3: Pismo Potvrde

REPUBLIKA E KOSOVËS-REPUBLIKA KOSOVA-REPUBLIC OF KOSOVO ZYRA KOMBËTARE E AUDITIMIT NACIONALNA KANCELARIJA REVIZIJE / NATIONAL AUDIT OFFICE			
DATËSPRANOR SHKREZARË DATUM PRIME SHKREZARË DATE RECEIVED SHKREZARË: 5-08-2024			
Nisja/ Org. Jed. / Org. Unit	Shif. Klasif. / Class. Code	Br. Prot. / Prot. No.	Br. Stranica / No. Pages
06	47	1286	1

REPUBLIKA E KOSOVËS-REPUBLIKA KOSOVA-REPUBLIC OF KOSOVO QEVERIA E KOSOVËS- VLADA KOSOVA- GOVERNMENT OF KOSOVO MINISTERIA E BUJQËSISË, PYLLTARISË DHE ZHVILLIMIT RURAL MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, SUMARSTVA I RURALNOG RAZVOJA MINISTRY OF AGRICULTURE, FORESTRY AND RURAL DEVELOPMENT Arkiv. Adresa: Prishtinë, Kosovë. - Kosovo Archive	
Nr.Br./No.	2955
Nr. I fq./Br. Str./No. pg.	1
Data/Datum/Date:	02.08.2024
PRISHTINË - PRISTINA - PRISTINA	

REPUBLIKA E KOSOVËS /REPUBLIKA KOSOVA/ REPUBLIC OF KOSOVO
 QEVERIA E KOSOVËS /VLADA KOSOVA / GOVERNMENT OF KOSOVA

MINISTERIA BUJQËSISË, PYLLTARISË DHE ZHVILLIMIT RURAL
 MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, SUMARSTVA I RURALNOG RAZVOJA
 MINISTRY OF AGRICULTURE, FORESTRY AND RURAL DEVELOPMENT

LETËR E KONFIRMIMIT

Për pajtueshmërinë me të gjeturat e Auditorit të Përgjithshëm për raportin e auditimit të performancës “Menaxhimi i tokave/pronës nga Instituti Bujqësor i Kosovës”, dhe për zbatimin e rekomandimeve.

Për: Zyrën Kombëtare të Auditimit

Vendi dhe data: Prishtinë, 02.Gusht.2024

I nderuar,

Përmes kësaj shkrese, konfirmoj se:

- kam pranuar draft raportin e Zyrës Kombëtare të Auditimit “Menaxhimi i tokave/pronës nga Instituti Bujqësor i Kosovës” (në tekstin e mëtejshëm “Raporti”);
- pajtohem me të gjeturat dhe rekomandimet dhe nuk kam ndonjë koment për përmbajtjen e Raportit; si dhe
- brenda 30 ditëve nga pranimi i Raportit final, do t’ju dorëzoj një plan të veprimit për implementimin e rekomandimeve, i cili do të përfshijë afatet kohore dhe stafin përgjegjës për implementimin e tyre.

Faton PEÇI

Ministër i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Zhvillimit Rural

01/1117/24

02.08.24

REPUBLIKA E KOSOVËS-REPUBLIKA KOSOVA-REPUBLIC OF KOSOVO
ZYRA KOMBËTARE E AUDITIMIT
NACIONALNA KANCELARIJA REVIZIJE / NATIONAL AUDIT OFFICE

5-08-2024

Niveli Org. / Org. Jedint. Org. Code	Shtetësi / Klasif. Kod Class. Code	Nr. Prost. Prost. No.	Nr. i Raportit Rpt. Serialet No. Pages
06	47	1287	1

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosova
Qeveria - Vlada - Government

Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës
Ministarstvo Životne Sredine, Prostornog Planiranja i Infrastrukture
Ministry of Environment, Spatial Planning and Infrastructure

AGJENCIA KADASTRALE E KOSOVËS/ KOSOVSKA KATASTARSKA AGENCIJA/ KOSOVA CADASTRAL AGENCY

LETËR E KONFIRMIMIT

Për pajtueshmërinë me të gjeturat e Auditorit të Përgjithshëm për raportin e auditimit të performancës **“Menaxhimi i tokave/pronës nga Instituti Bujqësor i Kosovës”**, dhe për zbatimin e rekomandimeve.

Për: Zyrën Kombëtare të Auditimit

data dhe vendi: 02.08.2024, Prishtinë

I nderuar,

Përmes kësaj shkrese konfirmoj se:

- Kam pranuar draft raportin e Zyrës Kombëtare të Auditimit **“Menaxhimi i tokave/pronës nga Instituti Bujqësor i Kosovës”** (në tekstin e mëtejshëm “Raporti”) dhe
- Pajtohem me të gjeturat dhe rekomandimet dhe nuk kam ndonjë koment për përmbajtjen e Raportit.

zv. Drejtor Ekzekutiv në AKK
Aveni Ahmeti

faqe 1 prej 1

REPUBLIKA E KOSOVËS
 REPUBLIKA KOSOVO
 REPUBLIC OF KOSOVO

KOMUNA E PEJËS
 OPŠTINA PEÇ
 MUNICIPALITY OF PEJA

REPUBLIKA E KOSOVËS / REPUBLIKA KOSOVO / REPUBLIC OF KOSOVO
 KOMUNA E PEJËS / OPŠTINA PEÇ
 ZYRA E KRYETARIT / URBED PREDSEDNIKA

Nr./Br. 116 Nr.faq/Br.str. 3100
 Data/Datum. 02/06/24
 PEJE/ PEÇ

LETËR E KONFIRMIMIT

REPUBLIKA E KOSOVËS / REPUBLIKA KOSOVO / REPUBLIC OF KOSOVO
 ZYRA KOMBËTARE E AUDITIMIT
 NACIONALNA KANCELARIJA REVIZIJE / NATIONAL AUDIT OFFICE

DATE/INDUCTION/BOREZUAR
 DATUM/PRILAZ/POSTAVLJEN
08-2024

Nr. Org. Org. Jedin. Org. Unit.	Shif. klasif. Klasif. Kod Class. Code	Nr. Prot. Br. Prot. Prot. No.	Nr.faqeve Br. Stranica No. Pages
<u>09</u>	<u>47</u>	<u>1288</u>	<u>1</u>

Për pajtueshmërinë me të gjeturat e Auditorit të Përgjithshëm për raportin e auditimit të performances “Menaxhimi i tokave/pronës nga Instituti Bujqësor i Kosovës”, dhe për zbatimin e rekomandimeve.

Për: Zyrën Kombëtare të Auditimit

Vendi dhe data: Pejë, 02.08.2024

I nderuar,

Përmes kësaj shkrese, konfirmoj se:

- kam pranuar draft raportin e Zyrës Kombëtare të Auditimit “Menaxhimi i tokave/pronës nga Instituti Bujqësor i Kosovës” (në tekstin e mëtejme “Raporti”);
- pajtohem me të gjeturat dhe rekomandimet dhe nuk kam ndonjë koment për përmbajtjen e Raportit; si dhe
- brenda 30 ditëve nga pranimi i Raportit final, do t’ju dorëzoj një plan të veprimit për implementimin e rekomandimeve, i cili do të përfshijë afatet kohore dhe stafin përgjegjës për implementimin e tyre.

Gazmend ~~M. HAXHERI~~
 Kryetar i Komunitetit të Pejës

Nacionalna Kancelarija Revizije
Naselje Arbëria
Ul. Ahmet Krasniqi, 210
10000 Priština
Republika Kosovo